

A N N E F R A N K

TÖRTÉNELEM A MÁNAK

ANNE FRANK

„Olyan embernek, mint én, egészen különös érzés naplót írni. Nemcsak azért, mert eddig még nem írtam, hanem mert úgy érzem, hogy később majd sem engem, sem másvalakit nem fognak érdekelni egy tizenhárom éves diáklány ömlengései.”

A 13. születésnapján Anne Frank egy naplót kapott ajándékba. Nem sejtette, hogy élete néhány héttel később a feje tetejére áll, mert bujkálni kényszerül. Több mint két éven keresztül minden gondolatát, érzését, és élményét ezzel a naplóval osztotta meg. Nem tudhatta, hogy később világszerte több millióan fogják olvasni sorait.

A N N E F R A N K

A HISTORY FOR TODAY

ANNE FRANK

“Writing in a diary is a really strange experience for someone like me. Not only because I’ve never written anything before, but also because it seems to me that later on neither I nor anyone else will be interested in the musings of a thirteen-year-old schoolgirl.”

On her thirteenth birthday Anne Frank is given a diary. Just a few weeks later her life is turned upside down when she has to go into hiding. For over two years she will keep a record of her thoughts, feelings and experiences in her diary. She has no way of knowing that in the future this diary will be read by millions of people all over the world.

1 Anne szüleinek esküvője 1925. május 12-én.

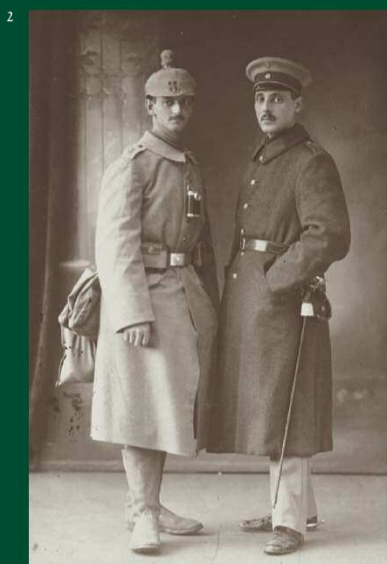
Anne's parents' wedding, 12 May 1925.

„Utána jöttem én 1929. június 12-én.”

ANNE FRANK

„Apám, a legdrágább apa, akivel valaha is találkoztam, harminchat évesen vette el anyámat, aki akkor huszonöt volt. A nővérem, Margot 1926-ban született Németországban, Majna-Frankfurtban. Utána jöttem én 1929. június 12-én.”

Anne Frank Otto Frank és Edith Frank-Holländer második lánya volt. A Frank és Holländer család már nemzedékek óta Németországban élt. Frankék liberális zsidó család voltak. Kötődtek ugyan a zsidó valláshoz, ám a hagyományokat nem tartották szigorúan. 1930-ban Németország lakosságának megközelítőleg 1%-a, több mint félmillió ember, zsidó.

2 Anne apja (balra) és nagybátyja Robert, német tisztként az első világháború idején (1914 - 1918).

Anne's father (left) and her uncle Robert as German officers during the First World War (1914 - 1918).

3 Anne (apai) nagymama nővérként egy katonai kórházban az első világháború idején.

Anne's grandmother Frank as a nurse in a military hospital during the First World War.

“I was born on 12 June 1929.”

ANNE FRANK

“My father, the most adorable father I've ever seen, didn't marry my mother until he was thirty-six and she was twenty-five. My sister Margot was born in Frankfurt am Main in Germany in 1926. I was born on 12 June 1929.”

Anne Frank is the second daughter of Otto Frank and Edith Frank-Holländer. The Frank and Holländer families have lived in Germany for generations. The Frank family are liberal Jews. They feel a bond with the Jewish faith, but they are not strictly observant. In 1930 around 1% of the German population, more than half a million people, are Jewish.

1 Tüntetés a versailles-i békeszerződés ellen a berlini Reichstag (Parlament) előtt 1932-ben.

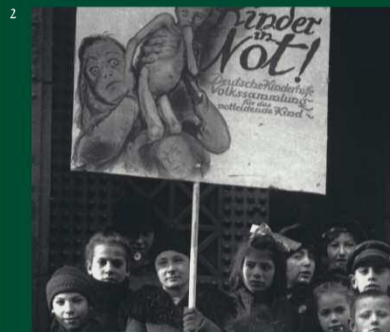
A demonstration against the Treaty of Versailles at the Reichstag parliament building in Berlin in 1932.

VÁLSÁG NÉMETORSZÁGBAN

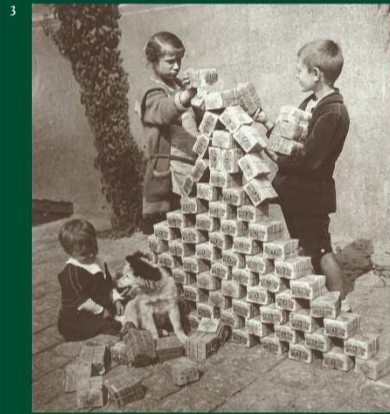
1918-ban Németország vereségével ért véget az első világháború. A háborút lezáró versailles-i békeszerződés hatalmas jóvátételi összegeket rótt ki Németországra. Emberek milliói veszítik el állásukat és válnak reménytelenül szegénynek. Az infláció ellenőrizhetetlenné válik, 1923-ra a pénz jóformán semmit sem ér. Sok németben a sértettség érzése kavargó. 1929-ben súlyos gazdasági válság söpör végig a világon, amely Németországot különösen keményen sújtja. Az NSDAP (Német Nemzetiszocialista Munkáspárt), az Adolf Hitler által vezetett kis szélsőséges nacionalista politikai párt a zsidókat okolja Németország és a világ problémáiért. Hitler azzal hitegeti az embereket, hogy megtalálta a megoldást a munkanélküliségre és a szegénységre.

CRISIS IN GERMANY

The First World War ends in 1918 with Germany's defeat. The Treaty of Versailles drawn up at the end of the war imposes harsh reparations on Germany. Millions of people lose their jobs and are thrown into desperate poverty. Inflation is out of control: by 1923 the currency is practically worthless. Many Germans feel bitterly resentful. In 1929 the world is plunged into economic crisis, and Germany is especially hard hit. The NSDAP (National Socialist German Workers Party), a small extremist nationalist political party led by Adolf Hitler, blames the Jews for all of Germany's and the world's problems. Hitler also claims to have the solution to the problems of unemployment and poverty.

2 Pénzgyűjtés nélkülöző gyerekek részére Berlinben 1920-ban. Collecting money for poverty-stricken children in Berlin, 1920.

3 Gyerekek játszanak egy nagy halom értéktelen bankjeggyel 1923-ban. Children playing with a pile of worthless banknotes, 1923.

4 Hitler az éves politikai gyűlésen Nürnbergben 1927-ben. He repeatedly claims that the Jews are to blame for Germany's problems.

5 Hitler egyre nagyobb tömegeket vonz. Az 1930-as választásokon a németek 18,3%-a szavaz a Német Nemzetiszocialista Munkáspártra.

Hitler attracts a growing following. In 1930, 18.3% of Germans vote for the Nazi party (NSDAP).

1 Anne, Margot és édesapjuk, 1931.

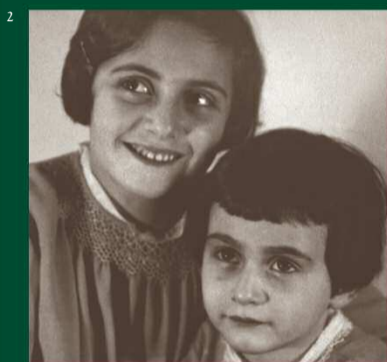
Anne, Margot and their father, 1931.

„Négyéves koromig Frankfurtban laktam.”

OTTO FRANK

„Már korán, 1932-ben, Rohamosztagosok (Barnaingesek) csoportjai vonultak az utcán azt énekelve: ‘Ha késünkről majd zsidó vér csorog’... Feleségemmel haladéktalanul tanakodni kezdtünk: ‘Miként mehetnénk el innen?’”

Otto és Edith Frank mély aggodalommal tekintenek a jövő felé. A nácik hatalma és brutalitása egyre növekszik. Ráadásul a gazdasági válság miatt a bankban, ahol Otto is dolgozik, egyre rosszabbra fordulnak a dolgok. Otto és Edith elhagynák az országot, azon töprengenek, hol tudnának új életet kezdeni. Margot és Anne semmit sem tudnak szüleik aggodalmairól.

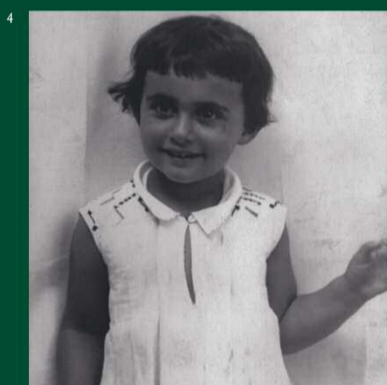
2 1933 októberében Anne és Margot a Holländer nagymamánál maradnak Aachenben (Németország), közel a Holland határhoz.

In October 1933, Anne and Margot stay with their grandmother Holländer in Aachen (Germany), near the Dutch border.

3 Anne, 1933 július.

Anne, July 1933.

4 Margot Frank 1929-ben. Három éves amikor húga, Anne megszületik.

Margot Frank in 1929. She is three years old when her sister Anne is born.

“I lived in Frankfurt until I was four.”

OTTO FRANK

“As early as 1932, groups of Stormtroopers (Brownshirts) came marching by singing: ‘When Jewish blood splatters off the knife’... I immediately discussed it with my wife: ‘How can we get away from here?’”

Otto and Edith are deeply worried about the future. The Nazis are growing in power and brutality. What is more, the economic crisis means that things are going from bad to worse at the bank where Otto works. Otto and Edith want to get away, and wonder if there is another country where they could start a new life. Margot and Anne know nothing of their parents' worries.

1 „Hitler az utolsó reményünk”
Az NSDAP választási plakátja 1932-ből.

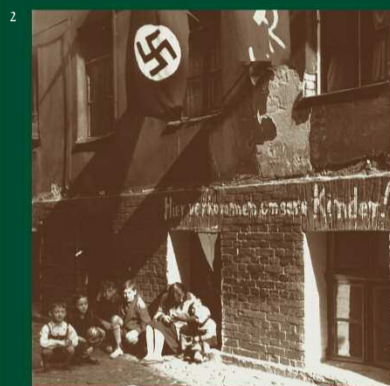
‘Hitler: Our Last Hope’
NSDAP election poster, 1932.

HITLER MEGNYERI A VÁLASZTÁSOKAT

1932-re már közel 6 millió német válik munkanélkülivé. Egyre több embert vonzanak a radikális, anti-demokratikus pártok. A kommunisták és a nemzetiszocialisták is az összes probléma megoldását ígérik. A politikai nézeteltérések egyre gyakrabban torkoltnak utcai verekedésekbe. Az NSDAP-nak sikerül előnyt kovácsolnia az erőszaktól. Az 1932 novemberében tartott választásokon megszerzi a szavazatok 33,1%-át, s így a legnagyobb pártként kerül be a parlamentbe.

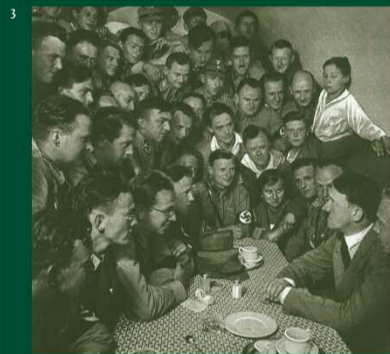
HITLER WINS THE ELECTIONS

By 1932, almost 6 million Germans are unemployed. More and more Germans are attracted to radical anti-democratic parties. Both Communists and National Socialists claim to have the one and only solution to all of society’s problems. Political differences are often fought out on the streets. The NSDAP exploits this violence to their own advantage, and at the November 1932 elections they become the largest party in parliament, with 33.1% of the vote.

2 Berlin szegénynegyede 1932-ben. Kommunisták és nemzetiszocialisták laknak egy utcában. A falon a következő felirat olvasható: „Itt elsorvadnak a gyermekeink.”

A poor neighbourhood in Berlin in 1932. Communists and National Socialists live in the same street. On the wall is written: “Our children are wasting away here”.

3 Hitler hívei gyűlésében 1932-ben.

Hitler is shown ringed by avid admirers in this photo from 1932.

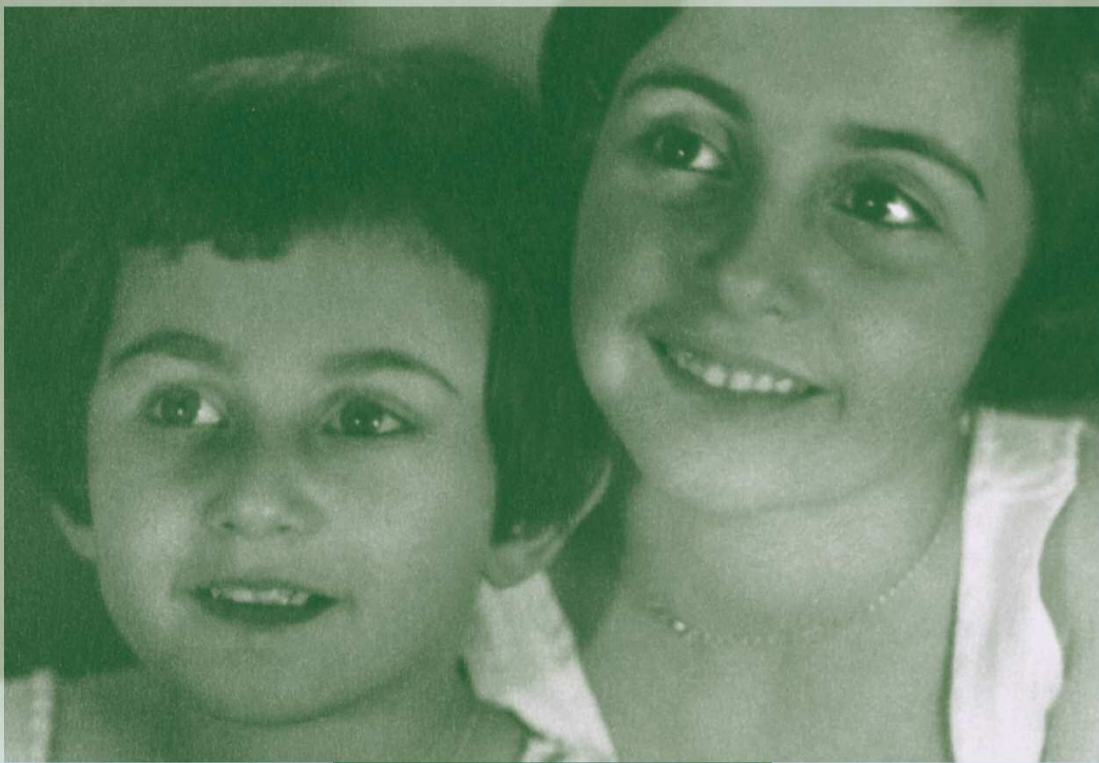
4 1932-ben a náciknak még számos ellenfele van. NSDAP-ellenes tüntetés.

The Nazis still have many opponents in 1932. This is an anti-NSDAP demonstration.

5 Munkanélküliek állnak sorban a hannoveri munkaközvetítő hivatal előtt. A kerítésen a „Szavazz Hitlerre” felirat olvasható.

Unemployed people lining up outside the employment office in Hannover. The words on the fence read: ‘Vote for Hitler’.

1 Amíg Otto előkészíti a kivándorlást, Anne és Margot édesanyjukkal maradnak a Holländer nagymama aacheni házában (Németország).

While Otto makes preparations for the emigration, Anne and Margot stay with their mother at their grandmother Holländer's house in Aachen (Germany).

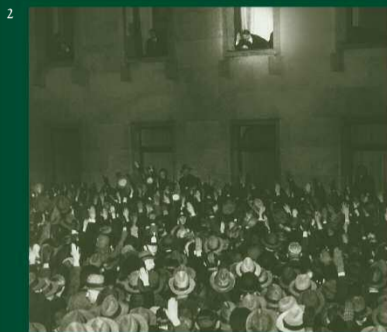
„... összeomlott körülöttem a világ...”

OTTO FRANK

„...összeomlott körülöttem a világ. Szembe kellett nézmem a következményekkel, és bár mélyen sértett, rá kellett jönnöm, hogy Németország nem a világ és elmentem örökre.”

1933. január 30-án Hitler Németország kancellárja lesz. Az új vezetők valós szándékai hamar világossá válnak. Bevezetik az első zsidóellenes törvényeket, és a zsidóság üldözése Németországban komolyan megkezdődik.

Otto Frank számára elérkezik az idő Németország elhagyására. Megkísérel munkát találni Hollandiában, ahol vannak üzleti kapcsolatai. Keresésében sikeres, és a Frank család áttelepül Amszterdamba.

2 Adolf Hitler 1933. január 30-án kancellár lesz.

Adolf Hitler becomes Chancellor on 30 January 1933.

3 A nemzetközi média széles körben beszámol a zsidókkal szembeni náci erőszakról, ám a náciak azt állítják, hogy mindez nem más, mint zsidó propaganda. 1933. április 1-én bojkottot kezdeményeznek a zsidó jogászok, orvosok, (zsidó tulajdonú) boltok és áruházak ellen.

Nazi violence against the Jews is widely reported in the international media, but the Nazis claim this is nothing but Jewish propaganda. On 1 April 1933 they begin a boycott of Jewish lawyers, doctors, shops and department stores.

4 Anne, Edith és Margot Frank 1933. március 10-én. A frankfurti (Németország) Tietz áruházban volt egy Photoweigh fotó felkérje, amelyben az ember megmérhette magát és készíthetett útlevél- és igazolványképet is.

Anne, Edith and Margot Frank, 10 March 1933. Tietz department store in Frankfurt (Germany) had a Photoweigh photo booth where you could weigh yourself and have your passport photo taken.

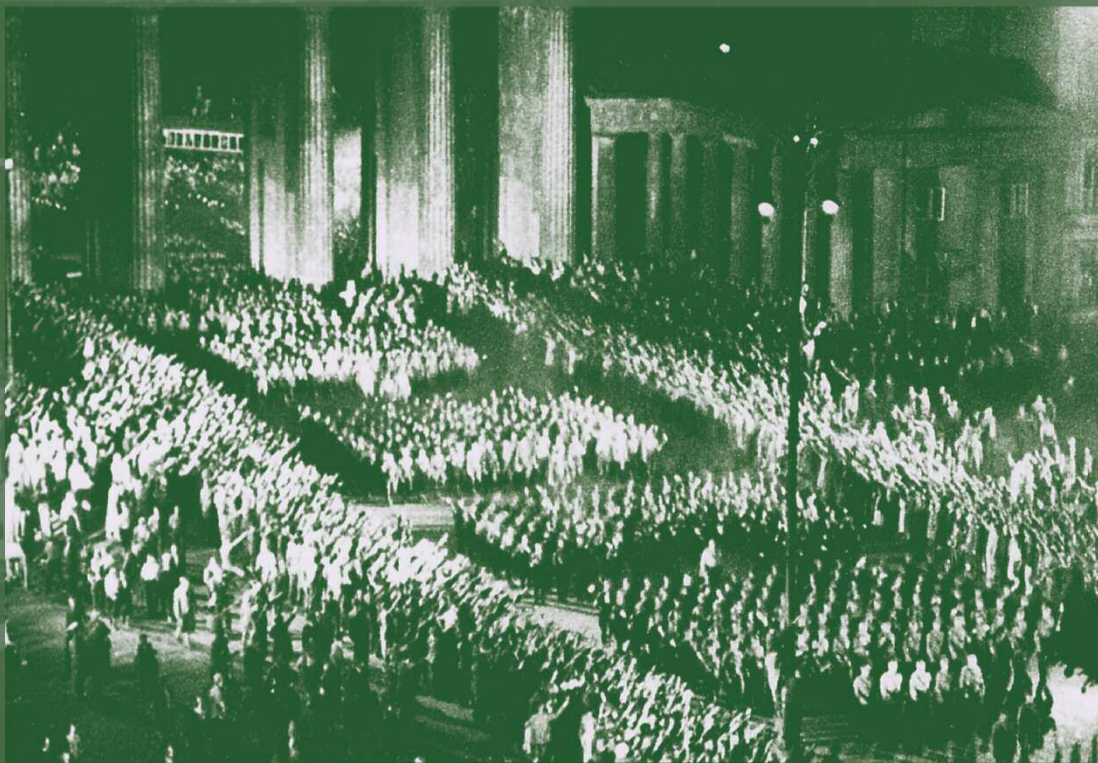
“...the world around me collapsed.”

OTTO FRANK

“...the world around me collapsed... I had to face the consequences and though it hurt me deeply, I realised that Germany was not the world and I left forever.”

On 30 January 1933 Hitler becomes Chancellor of Germany. The new rulers soon make their true intentions clear. The first anti-Jewish laws are introduced, and the persecution of the Jews in Germany begins in earnest.

For Otto Frank, the time has come to leave Germany. He tries to find work in the Netherlands, where he has business contacts. He succeeds in his search, and the Frank family emigrates to Amsterdam.

1 Az NSDAP fákltyás felvonulása Berlinben 1933-ban.

An NSDAP torchlight march through Berlin, 1933.

A DIKTATÚRA

Az NSDAP nem csak a zsidók, hanem a párt politikai ellenfelei ellen is fellép. Fő célpontjaik a kommunisták és a szociáldemokraták, üldözik és koncentrációs táborokba zárják őket. Betiltanak bizonyos képzőművészeti, irodalmi és zenei műveket. Az utcákon könyveket égetnek. Számos író, művész és tudós hagyja el az országot. A demokrácia megszűnik. A zsidó közalkalmazottakat és tanárokat elbocsátják.

2 1933. március 23-án a Reichstag megszavazza, hogy Hitler a parlament hozzájárulása nélkül is kormányozhat. Az egyedüli ellenzék az azok a szociáldemokraták jelentik, akiket addig még nem tartóztattak le, vagy nem hagyták el az országot. A kommunista pártot már korábban betiltották.

On 23 March 1933, Parliament votes to allow Hitler to rule without democratic consent. Only the Social Democrats, those who have not already been arrested or fled, vote against. The Communist Party has already been banned.

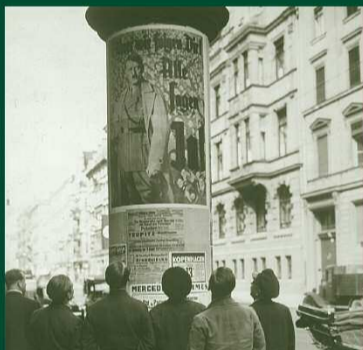
DIKTATORSHIP

The NSDAP does not only terrorise the Jews, but also its political opponents. Communists and Social Democrats in particular are persecuted and confined to concentration camps. Certain types of art, literature and music are banned, and books are burned in the streets. Many writers, artists and scientists flee abroad. Democracy is abolished. Jewish civil servants and teachers are dismissed.

3 Nyilvános könyvégetés 1933 májusában. A szerzőket, köztük sok zsidót is, németellenesnek bélyegezték.

A public book-burning in May 1933. The authors, many of them Jewish, are branded 'un-German'.

4 „Führer, követünk téged! Mindnyájan veled tartunk!” 1933 derekára betiltják az összes politikai pártot. Az egyetlen legálisan működő párt az NSDAP.

“Führer, we follow you! Everyone says Yes!” In mid-1933 all political parties are banned. The only party permitted is the NSDAP.

Political opponents are rounded up, March 1933.

5 A politikai ellenfelek letartóztatása 1933 márciusában.

1 Anne az iskolában, 1935.

Anne at school, 1935.

„... áttelepült Hollandiába”

ANNE FRANK

„Tősgyökeres zsidó család vagyunk, ezért apám 1933-ban áttelepült Hollandiába, és igazgató lett a Holland Opekta Gyümölcszgyártó Társaságnál”.

Otto Frank megkezdte vállalkozását az “Opekta” árusításával, ami egy zselésítőszert lekvárhoz. A Frank család egy házba költözik a Merwedeplein-en, amely egy új lakásépítési fejlesztés része Amsterdamban. Egyre több németországi menekült érkezik a szomszédságba lakni. Anne és Margot a helyi iskolába járnak és hamar magtanulnak Hollandul.

2 Otto Frank és titkárnője Mietje Gies, aki 1933-ban kezdett dolgozni Ottónak.

Otto Frank and his secretary Mietje Gies, who began working for him in 1933.

3 Anne a barátjával; Eva Goldberg (bal oldalon) és Sanne Ledermann (középen) a Merwedeplein-en (Amsterdam), 1936.

Anne with her friends Eva Goldberg (on the left) and Sanne Ledermann (in the middle) at the Merwedeplein (Amsterdam), 1936.

4 Margot és Anne a barátjával; Ellen Weinberger (a második balról) és Gabrielle Kahn (jobb oldalon). A fénykép a Kahn család otthonában készült 1934-ben, Amsterdamban.

Margot and Anne with their friends Ellen Weinberger (second from the left) and Gabrielle Kahn (on the right). The photo was taken at the home of the Kahn family in Amsterdam, 1934.

“To Holland”

ANNE FRANK

“Because we’re Jewish, my father emigrated to Holland in 1933, and became the Managing Director of the Dutch Opekta Company, which manufactures products used in making jam.”

Otto Frank starts a business selling ‘Opekta’, a gelling agent for jam. The Frank family move into a house on the Merwedeplein, part of a new housing development in Amsterdam. More and more refugees from Germany come to live in the neighbourhood. Anne and Margot go to a local school and quickly learn Dutch.

1 A mérnöki pontossággal megszervezett tömeggyűlések nagy hatást gyakorolnak az emberekre.

Rigidly organized mass rallies make a big impression.

NÉMETORSZÁG FASIZÁLÓDÁSA

Németországban ismét „törvény és rend” uralkodik, a gazdaság fellendülőben van. A náciok saját kezükbe veszik az ifjúság nevelését, a cél, hogy „jó náciokat” faragjanak belőlük. A média (rádió, film, újságok) a náci ideológiát visszhangozza. Hitler és pártja iránt óriási a lelkesedés. A csekély számú ellenzék a megtorlástól és bebörtönzéstől tartva némaságba burkolódik. Különböző zsidóellenes rendelkezések lépnek életbe. Az ellenállók száma elenyésző.

2 Jelenősen csökken a munkanélküliség: a munkanélkülieket útépítéseken, kormányzati építkezéseken, illetve civil beruházásokon foglalkoztatják. Emellett Hitler megkezdi a hadipar fejlesztését és hatalmas hadsereg kiépítését.

The unemployed are put to work on the construction of highways, government buildings and civil projects. Hitler also begins to build up a weapons industry and a large army. Unemployment falls dramatically.

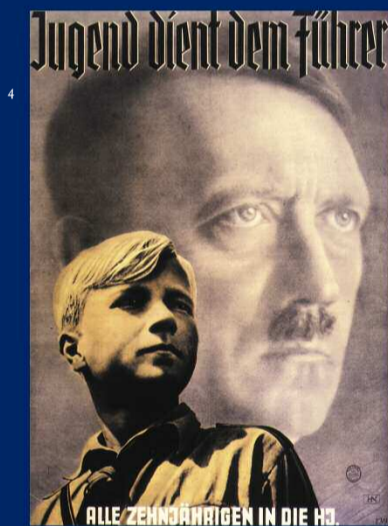
THE NAZIFICATION OF GERMANY

In Germany, 'law and order' have returned, and the economy is on the upturn. The Nazis take control of the upbringing and education of young people, with the aim of turning them into 'good Nazis'. The media (radio, newspapers and film) only reflect Nazi ideology. There is great enthusiasm for Hitler and his party. There are some opponents too, but most of them remain silent for fear of violence and imprisonment. A variety of anti-Jewish measures are introduced. There is little resistance.

3 Fiatalok és idősek egyaránt a náciizmus lelkes hívei.

Young and old alike are full of enthusiasm for the Nazis.

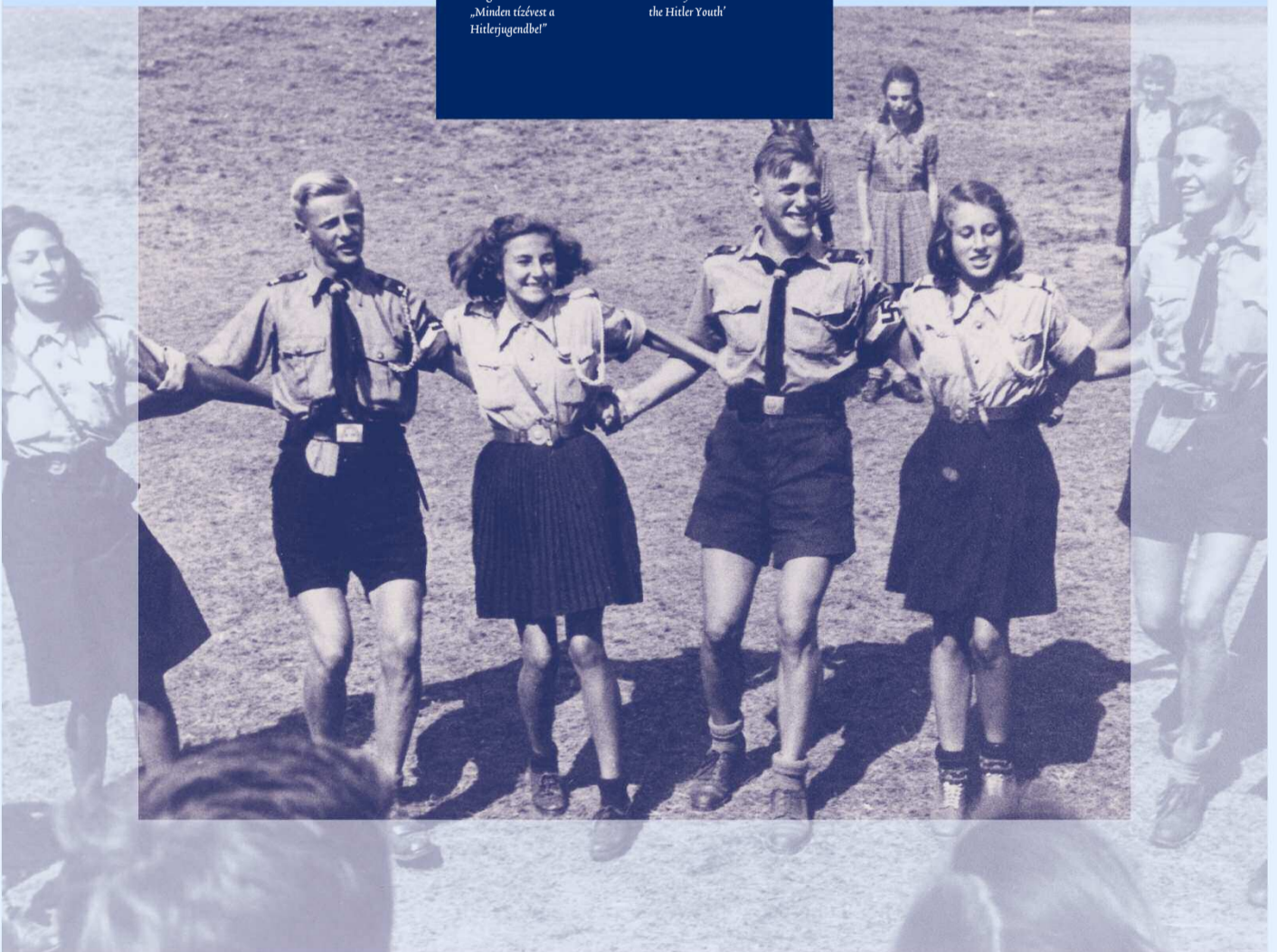

4 „Az ifjúság a Führer szolgálatában” „Minden tízévest a Hitlerjugendbe!”

'Youth Serves the Führer' 'All ten-year-olds in the Hitler Youth'

The Nazis want complete control of young people's upbringing. Boys' activities take on a military flavour, while girls are prepared for their roles as housewives and mothers.

5 A náciok teljesen az ellenőrzésük alá akarják vonni a fiatalság képzését. A fiúk nevelése katonai jellegűt, míg a lányokat a háziasszony-szerepre és az anyaságra készítik fel.

1 Anne és barátai a homokozóban. Balra Hanneh, jobbra Sanne.

Anne with her friends in a sandbox, 1937. Hannah is on the left, Sanne on the right.

„Itt jön az Anne, Hanne és Sanne”

ANNE FRANK

„Régebben Hanneli és Sanne voltak a legjobb barátom, és ha minket együtt láttak, azt mondták: 'Itt jön az Anne, Hanne, Sanne.'”

Hannah Goslar és Sanne Lederman is berlini zsidó kislányok voltak. A menedéket keresők száma egyre nő, mind több és több németországi menekült költözik Anne-ék környékére. Anne osztálytársainak közel fele zsidó.

“There goes Anne, Hanne and Sanne”

ANNE FRANK

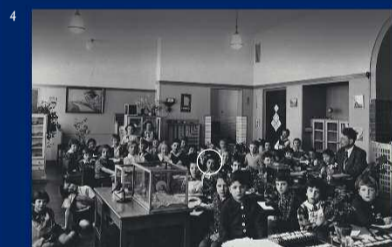
“Hanneli and Sanne used to be my two best friends. People who saw us together used to say, ‘There goes Anne, Hanne and Sanne.’”.

Hannah Goslar and Sanne Lederman are both Jewish, and both of them come from Berlin. The stream of refugees keeps growing, and more and more people who have fled Germany come to live in Anne’s neighbourhood. Around half of the children in Anne’s class are Jewish.

2 Anne egy városi gyerekeknek szervezett nyári táborban az Amszterdam közelében fekvő Larenben.

Anne at a summer camp for city children in Laren near Amsterdam in 1937.

3 Anne osztálytársai közül sokan zsidók. Többségük Németországból érkezett.

There are many Jewish children in Anne’s class, most of them from Germany.

1 A náci a faji hovatartozás alapján osztályozzák az embereket. Hisznek az „árja faj” felsőbbrendűségében. A képen egy gyerek „faji jellemzőit” vizsgálják.

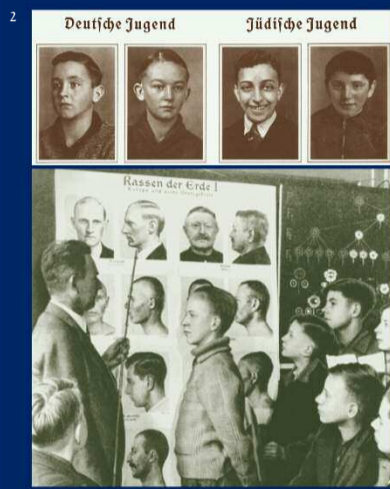
The Nazis believe that people can be divided into 'races', and that their own 'Aryan race' is superior. Here, a child is being examined for 'racial traits'.

FAJI TÖRVÉNYEK

1935-ben bevezetik a faji törvényeket. Mostantól fogva csak azok lehetnek teljes jogú német állampolgárok, akiknek ereiben „német vér” folyik. Mindenki másnak a jogait megnyirbálják.

Hitler eszményképe a „fajilag tiszta” német nép, amely felsőbbrendű a többi népnél. A náci szerint a zsidók nem egyszerűen alacsonyabb rendűek, hanem veszélyesek is. Abban a tévhitben vannak, hogy „a zsidók” egy világméretű összeesküvést szőnek az „árja faj” elpusztítására.

Intézkedések sorát hozzák annak érdekében, hogy a zsidó népességet elszigeteljék a nem zsidó lakosságtól.

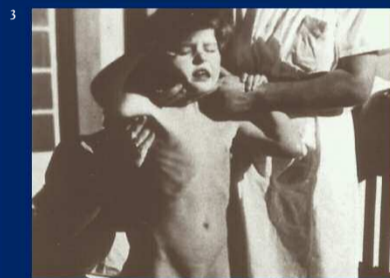
Iskolásoknak oktatják a „faji tanulmányokat.”

Schoolchildren are given lessons in 'racial studies'.

RACE LAWS

In 1935, 'race laws' are introduced. Only Germans with so-called 'German blood' can be full citizens from now on. All others have fewer rights.

Hitler's ideal is a 'racially pure' German people. According to him, the German 'Aryan race' is superior to all others. The Nazis see the Jews not only as inferior, but also as dangerous. They harbour the delusion that 'the Jews' are engaged in a worldwide conspiracy to destroy the so-called 'Aryan race'. Jewish people face mounting restrictions, and all to one purpose: to isolate the Jews from the non-Jewish population.

Hitler elrendeli a fogyatékos emberek meggyilkolását, hogy elkerüljék az „árja faj” meggyengülését. Mintegy 80 ezer rokkantot, közöttük a képen látható lányt, gyilkolnak meg.

Hitler issues an order to kill disabled people in order to prevent the 'weakening of the race'. Some 80,000 disabled people, this girl among them, are murdered.

A náci a feketéket is „alsóbbrendűnek” tekintik. Az 1930-as években mintegy 20 ezer fekete él Németországban. 1937-ben tízthek 385 fekete gyereket sterilizálnak.

The Nazis also consider black people 'inferior'. There are around 20,000 black people living in Germany in the 1930's. In 1937, 385 black children are secretly sterilised.

5 39 roma gyereket végeznek „faji vizsgálatokat” a Szent József klinikán a németországi Mulfingen városban. A gyerekeket 1944-ben Auschwitzba szállítják. Sokan közülük a gázkamrákban találják halálukat, mások orvosi kísérleteket végeznek. Összesen négyen éltek túl a háborút.

Thirty-nine Roma ('Gypsy') children are brought to the 'St. Josephsplege' clinic in the German town of Mulfingen for so-called 'racial studies'. In 1944 the children are sent to Auschwitz, where most of them are killed in the gas chambers, while others are forced to undergo medical experiments. Only four survive.

1 Anne (a második balról) az amszterdami Vondelparkban, 1940-1941 telén. Nagy szenvedélye volt a jégutanc. Ez az egyetlen fennmaradt fénykép a korszolyázó Annéről.

Anne (second from the left) in the Vondelpark in Amsterdam, in the winter of 1940/1941. Figure-skating was her great passion. This is the only photo of Anne skating that has survived.

„Életünk tele volt izgalmakkal...”

ANNE FRANK

„Életünk tele volt izgalmakkal, mert a család Németországban maradt tagjait sem kímélték meg a hitleri zsidótörvények. A pogromok után, 1938-ban két nagybátyám, anyám testvérei elmenekültek, majd biztonságban megérkeztek Észak-Amerikába, idős nagyanyám pedig idejött hozzánk. Hetvenhárom éves volt akkor.”

Otto és Edith Frank más németországi menekültekkel is megismerkednek. Megismerik Hermann és Auguste van Pels-t, fiukat Peter-t, valamint Fritz Pfeffer-t, akik később együtt bujkálnak velük. A van Pels család 1937-ben Osnabrückből menekült Amszterdamba, és Hermann van Pels üzlettársává vált Otto Frank-nak. Anne nagybátyjaihoz hasonlóan, Fritz Pfeffer is a „Kristallnacht” (Kristályéjszaka) után hagyta el Németországot.

2 Anne (anyai) nagymamája 1939 márciusában Amszterdamba indul, hogy a Frank családdal éljen. 1942-ben hal meg.

Anne's Grandmother Holländer leaves for Amsterdam in March 1939 and comes to live with the Frank family. She dies in 1942.

3 Peter van Pels (középen) barátaival a Zsidó Cserkészszapartban, Osnabrückben, Németországban, 1936-ban.

Peter van Pels (centre) with friends at the Jewish Boy Scouts in Osnabrück, Germany, in 1936.

4 Fritz Pfeffer nem-zsidó menyasszonyával, Charlotte Kalettaival. Németországban 1935-től tilos a zsidók és nem-zsidók közötti házasságkötés. Hollandiában sem tudnak összeházasodni, mivel a német törvényeket ott is tiszteletben tartják.

Fritz Pfeffer with his non-Jewish fiancée Charlotte Kaletta. In Germany, marriages between Jews and non-Jews have been illegal since 1935. They cannot marry in the Netherlands either, since German laws are respected there.

“Our lives were not without anxiety...”

ANNE FRANK

“Our lives were not without anxiety, since our relatives in Germany were suffering under Hitler's anti-Jewish laws. After the pogroms in 1938 my two uncles (my mother's brothers) fled Germany, finding safe refuge in North America. My elderly grandmother came to live with us. She was seventy-three years old at the time.”

Otto and Edith Frank get to know other German refugees. They meet Hermann and Auguste van Pels and their son Peter, and Fritz Pfeffer, all of whom will later go into hiding with them. The Van Pels family fled Osnabrück in 1937, and Hermann van Pels becomes a partner in Otto Frank's business. Like Anne's uncles, Fritz Pfeffer left Germany following 'Kristallnacht'.

1 Zsidó menekültek Belgiumban, az antwerpeni kikötőben horgonyzó „St. Louis” fedélzetén 1939. június 17-én.

Jewish refugees on board the 'St. Louis' in the harbour at Antwerp, Belgium, 17 June 1939.

ELKEZDŐDIK A ZSIDÓK ÜLDÖZTETÉSE

A náci 1938. november 9-éről 10-ére virradó éjjel, az ún. „kristályéjszakán” zsidóellenes pogromot szerveznek. 177 zsinagógát rombolnak le, 7500 üzletet zúznak szét, és 236 zsidót gyilkolnak meg egyetlen éjszaka alatt. Több mint 30 ezer zsidót tartóztatnak le és küldenek koncentrációs táborba. A többség számára most válik csak világossá, hogy milyen óriási a veszély. Sok zsidó elhagyta Németországot, ám egyre több ország zárja le határait a menekülőkhöz.

THE PERSECUTION OF THE JEWS BEGINS

On the night of 9-10 November 1938 (the so-called 'Kristallnacht', or Night of Broken Glass) the Nazis organise a series of attacks against the Jews. In this one night of violence 177 synagogues are destroyed, 7500 shops wrecked and 236 Jews murdered. Around 30,000 are arrested and sent to concentration camps. Only now does the true scale of the danger they are in become apparent, and many Jews decide to flee Germany, but more and more countries are closing their borders to refugees.

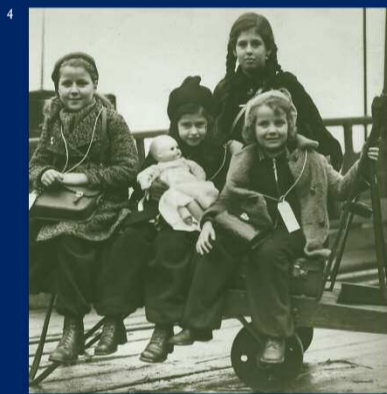
2 Berlini járókelők szemlélnek egy lerombolt üzletet 1938. november 10-e reggelén a Potsdamer Strasse-n. A „kristályéjszaka” kifejezés az utcát elborító üvegtörmelékre utal.

Passers-by at a vandalised shop on the Potsdamer Strasse in Berlin on the morning of 10 November 1938. The term 'Kristallnacht' refers to the broken glass that litters the streets.

3 Letartóztatott zsidók a németországi Oldenburgban a „kristályéjszaka” után.

Jews in Oldenburg, Germany, under arrest after 'Kristallnacht'.

4 Menekült zsidó gyerekek érkeznek Angliába 1938 decemberében. Esetenként engedélyezték, hogy gyerekek menedéket kaphassanak. Többségük sose látja viszont a szüleit.

Jewish refugee children arriving in Britain, December 1938. Children are sometimes still admitted to the country. Most of them will never see their parents again.

5 A frankfurti zsinagóga lángokban áll az 1938. november 9-éről 10-ére virradó „kristályéjszakán.”

A Frankfurt synagogue in flames during 'Kristallnacht', 9-10 November 1938.

1

1939 szeptemberében kitört a második világháború.

HÁBORÚ!

1939. szeptember 1-én Németország lerohanja Lengyelországot. Jelentős területeket tisztítanak meg annak érdekében, hogy helyet csináljanak a német telepeseknek. Sok kiemelkedő lengyel személyiséget gyilkolnak meg. A lengyelországi atrocitásokról alig szivárog hír Nyugat-Európába. 1940 májusában a német hadsereg elfoglalja Hollandiát, Belgiumot és Franciaországot. A náci a nyugat-európai nem-zsidó lakosságot velük azonos „fajúaknak” tekintik, ezért itt nem történnek a Lengyelországban elkövetett rémtettekhez hasonló atrocitások. A megszállás első évében azonban megkezdődik Hollandiában a zsidók nyilvántartásba vétele.

In September 1939 the Second World War breaks out.

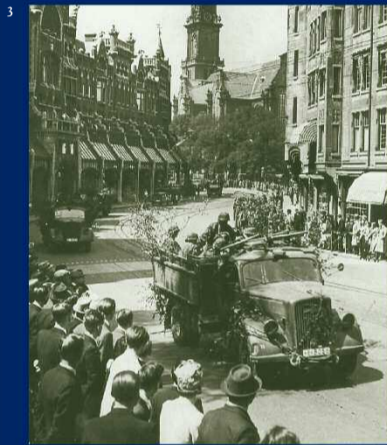
WAR!

On 1 September 1939 the German army invades Poland. Large areas are cleared by the army to make way for settlement by German colonists. Many prominent Poles are killed. Little news of the atrocities being carried out in Poland filters through to Western Europe. In May 1940 the Netherlands, Belgium and France are also invaded by the German army. The Nazis see the non-Jewish people of these countries, in contrast to the Poles, as members of the same 'race', and do not commit atrocities on the scale of those in Poland. The registration of Jews begins in the first year of the occupation of the Netherlands.

2 A lengyel frontvonalak mögött azonnal megkezdődik a zsidók megfélemlítése. A zsidókat megüldözték és megverik a nyílt utcákon. A megszálló erők zsidók ezreinek legyilkolásához vezető pogromokat szerveznek.

Behind the front line in Poland the campaign of terror against the Jews begins immediately. Jews are publicly humiliated and beaten up in the streets. The occupying forces carry out pogroms in which thousands of Jews are killed.

3 A német hadsereg Otto Frank irodájától nem messze vonul be Amsterdamba 1940. május 16-án.

The arrival of the German army in Amsterdam, near to Otto Frank's business, 16 May 1940.

4 A náciak eleinte megpróbálják meggyőzni a holland lakosságot ideológiájuk helyességéről – kevés sikerrel. A lakosság csupán elenyésző része működik együtt a megszállókkal.

At first the Nazis attempt to win over the Dutch people to their ideas, but with little success. Only a small proportion of the population collaborate with the occupiers.

Warsaw, 14 September 1939. Polish children look anxiously to the sky as German aircraft attack the city.

5

1939. szeptember 14. Varsó: lengyel gyerekek aggóva figyelik a várost támadó német repülőgépeket.

A Frank család a Merwedeplein-en, Amszterdamban.

The Frank family on the Merwedeplein in Amsterdam.

„...elkezdődött a zsidók sanyargatása.”

ANNE FRANK

„1940 májusa után a jó napoknak befellegzett: először a háború, utána a fegyverletétel és a németek bevonulása és elkezdődött a zsidók sanyargatása.”

A második világháború néhány hónappal Anne tizedik születésnapja után tör ki. Otto és Edith abban reménykednek, hogy Hollandia kimarad a háborúból, ám 1940. május 10-én a német hadsereg betör. A nácik gyorsan megkezdik az azonosítási folyamatot, hogy zsidó, és ki nem. Egy év elteltével a hollandiai zsidók többségének neve és címe már ismert a megszállók előtt.

Anne (a harmadik jobbról), édesapja (a harmadik balról) és további vendégek Jan Gies és Miep Santrouschitz esküvőjén Amszterdamban, 1941. július 16-án.

Anne (third from the right), her father (third from the left) and other guests at the wedding of Jan Gies and Miep Santrouschitz in Amsterdam on 16 July 1941.

1940-es iskolafotó Annéről, tanárjéről és két osztálytársáról. Balról jobbra: Martha van der Berg, Margaretha Godron tanárnő, Anne Frank és Rela Salomon.

A 1940 school photo of Anne, her teacher and two classmates. From left to right: Martha van den Berg, teacher Margaretha Godron, Anne and Rela Salomon.

Hollandi nácik vonulnak keresztül Amszterdamban zsidónegyedén. Gyakran provokálnak összetűzéseket a zsidókkal.

Dutch Nazis marching through the Jewish quarter of Amsterdam. They often provoke fights with the Jews.

“...the trouble started for the Jews.”

ANNE FRANK

“After May 1940 the good times were few and far between: first there was the war, then the capitulation and then the arrival of the Germans, which is when the trouble started for the Jews.”

The Second World War breaks out a few months after Anne’s tenth birthday. Otto and Edith hope that the Netherlands will stay out of the war, but on 10 May 1940 the German army invades. The Nazis quickly begin the process of identifying who is Jewish and who is not. After a year, the names and addresses of the majority of the Jews in the Netherlands are known to the occupiers.

1 Németországban és a legtöbb megszállt területen a zsidóknak sárga csillagot kell viselniük.

In Germany and in most of the occupied territories Jews are forced to wear a yellow star.

ELSZIGETELÉS

A zsidók összeírását követően megkezdődik az elszigetelésük. A náci egyre több antiszemita rendeletet hoznak, aminek hatásaként mind több nem zsidó szakítja meg kapcsolatait zsidó honfitársaival és viszont.

ISOLATION

Once the names and addresses of the Jews are known, their isolation can begin. The Nazis introduce a fast-growing array of anti-Jewish measures, with the effect that many non-Jews no longer dare to associate with Jews, or vice versa.

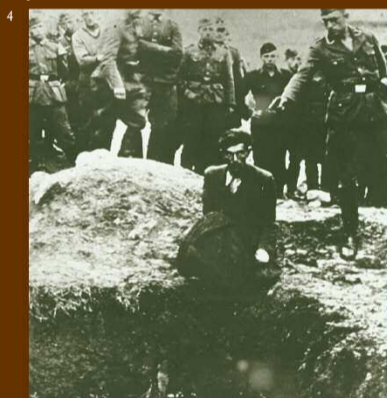
2 Az első nyílt összetűzésre a megszállók és a holland lakosság között 1941 februárjában kerül sor, miután egy razzia során 427 zsidó férfit gyűjtenek be és deportálnak a mauthauseni koncentrációs táborba. Amszterdam és környéke lakossága munkabeszűntetéssel válaszul, de két nap múlva a megszállók leverik a sztrájkot.

The first major open conflict between the occupying forces and the Dutch people comes in February 1941, after 427 Jewish men are rounded up and deported to the Mauthausen concentration camp. The people of Amsterdam and the surrounding area go on strike in protest against the persecution of the Jews, but the strike is violently broken up after two days.

3 A megszállók rendeleteinek megfelelően mindenütt „Zsidóknak tilos!” és „Zsidókat nem szolgátnak ki” feliratú táblák olvashatók.

By order of the occupiers, signs appear with the message 'Jews Not Allowed' or 'Jews Not Welcome Here'.

4 Kelet-Európában a különleges SS egységeknek (Einsatzgruppe) az a feladata, hogy minél több zsidót, romát és partizánt gyilkoljanak meg. Egy év leforgása alatt a becslések szerint közel egymillió férfit, nőt és gyereket ölnek meg.

In Eastern Europe special army units, 'Einsatzgruppen', have the task of killing as many Jews, 'Gypsies', and partisans as possible. In just one year an estimated one million men, women and children are murdered.

5 Hollandiában 1942. május 3-ától minden hat éven felüli zsidó gyerekeknek sárga csillagot kell hordania.

In the Netherlands, from 3 May 1942, all Jewish children over six years old have to wear a yellow star.

Anne a montessori iskolában, 1941-ben.

Anne at the Montessori school in Amsterdam, 1941.

„Egymás után hozták a zsidótörvényeket...”

ANNE FRANK

„Egymás után hozták a zsidótörvényeket, és szabadságunkat is erősen korlátozták. A zsidóknak sárga csillagot kell hordania; a zsidóknak le kell adni biciklijüket; zsidó nem szállhat villamosra; zsidó nem ülhet autóba, személyi tulajdonúba sem; zsidó csak 15 és 17 óra között mehet bevásárolni; zsidó csak zsidó fodrászhoz járhat; zsidók este 20 óra és reggel 6 óra között nem mehetnek ki az utcára.”

Mostantól a zsidó gyerekeknek a számukra kijelölt zsidó iskolákba kell járniuk. Anne és Margot a zsidó líceumba kerül. Miután a zsidóknak megtiltják, hogy üzlettulajdonosok legyenek, Otto Frank Johannes Kleiman nevezé ki cégé igazgatójának, a háttérből azonban továbbra is Otto irányít. A vállalkozás nevét is megváltoztatják: Miep férje, Jan Gies után a Gies & Co. lesz.

A TITKOS TERV

A zsidóellenes törvények háttérében Hitler titkos terve áll: Európa 11 milliós zsidóságának a kiirtása. A szigorúan titkos Wannsee-konferencián dolgozzák ki magas rangú náci tisztviselők a „zsidókérdés végleges megoldásának” tervét. A zsidók nem sejtenek semmit. Úgy tudják „munkatáborokba” kerülnek. A valóságban koncentrációs- és megsemmisítő táborokba deportálják őket. A többségben Lengyelország területén épült táborokat speciálisan emberek gyors és „hatékony” meggyilkolására és elhamvasztására tervezték. 1942 nyarán kezdődnek a tömeges deportálások. A legtöbb zsidót megérkezés után egyenesen a gázkamrába küldik. A többieket fárasztó rabszolgamunkára fogják, amíg bele nem halnak a kimerültségbe.

A SECRET PLAN

Behind all the anti-Jewish measures lies Hitler's secret plan: all 11 million Jews in Europe are to be killed. This decision is worked out in detail by high-ranking Nazi officials at a top-secret meeting at a villa in Berlin in January 1942: the so-called 'Wannsee Conference'. The Jews must suspect nothing. They are told they are being sent to 'labour camps'. In reality they are transported to specially constructed extermination camps, most of them in Poland, which have been specifically designed for the rapid and 'efficient' killing and cremation of as many human beings as possible. Large-scale deportations to these camps begin in the summer of 1942. Most of the Jews who are sent there are killed immediately on their arrival. The remainder are forced into gruelling slave labour until they die of exhaustion.

“...a series of anti-Jewish decrees.”

ANNE FRANK

“Our freedom was severely restricted by a series of anti-Jewish decrees: Jews were required to wear a yellow star; Jews were required to turn in their bicycles; Jews were forbidden to use trams; Jews were forbidden to ride in cars, even their own; Jews were required to do their shopping between 3.00 and 5.00 p.m.; Jews were required to frequent only Jewish-owned barbershops and beauty salons; Jews were forbidden to be out on the streets between 8.00 p.m. and 6.00 a.m.”

Jewish children now have to go to separate Jewish schools, in Anne and Margot's case the Jewish Lyceum. Because Jews are no longer allowed to have their own businesses, Otto Frank names Johannes Kleiman as company director, although Otto remains active behind the scenes. The company is also given a new name, Gies & Co, after Jan Gies, the husband of Miep Gies.

2

Ország	Szám
A. Németország	1.100.000
Franciaország	400.000
Belgium	200.000
Hollandia	140.000
Poland	3.000.000
Csehszlovákia	3.000.000
UK	3.000.000
USA	1.000.000
Összesen	11.000.000

A Wannsee-konferencián felbecsülik Európa zsidó lakosságának számát.

At the Wannsee Conference a calculation is made of the number of Jews living in Europe.

1 Anne naplója

„Remélem,
hogy előtted
minden titkom
feltárhatom...”

ANNE FRANK
„Remélem, hogy előtted minden titkom
feltárhatom, ahogy még senki másnak, és azt
is, hogy sok mindenben a segítségemre leszel.”

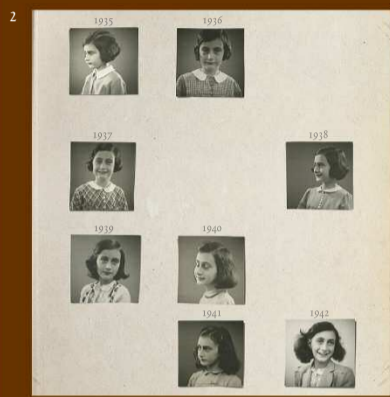
Anne ezeket a sorokat írja naplója első oldalára, amelyet a tizenharmadik születésnapjára kapott, 1942. június 12-én. A naplót levélformában írja képzeletbeli barátnőjének Kitty-nek, az iskolai élményeiről, barátairól, addigi életéről. Nem sejtette, hogy élete három héttel később teljesen megváltozik.

Anne's diary

“I hope I will be
able to confide
everything to
you...”

ANNE FRANK
“I hope I will be able to confide everything to
you, as I have never been able to confide in
anyone, and I hope you will be a great source
of comfort and support.”

Anne writes these words on the first page of the diary which she is given for her thirteenth birthday on 12 June 1942. She writes the diary in the form of letters to her imaginary friend Kitty about school, her friends and her life up to that point. She cannot foresee that three weeks later her life will change completely.

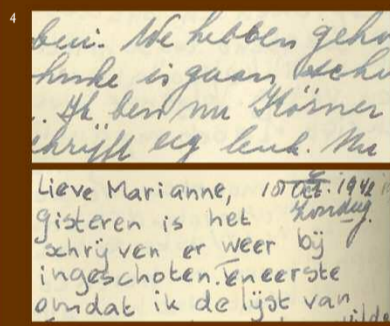
Anne Frank 1935-1942

Anne Frank 1935-1942

Anne naplója. Egyes lapjaira igazoltványképeket ragasztott magáról és megjegyzéseket írt hozzájuk.

Anne's diary. On some pages she pastes passport photos of herself and comments on them.

Anne két különféle kézírást változtat naplójában; néha nyomtatott betűvel, máskor dőlő folyóírással ír.

Anne switches between two kinds of handwriting in her diary. Sometimes she writes in block letters, at other times she uses a flowing, slanted script.

Margot Frank a Zsidó Líceumban, 1941. december.

Margot Frank at the Jewish Lyceum, December 1941.

„Szörnyen megijedtem, egy behívó...”

ANNE FRANK

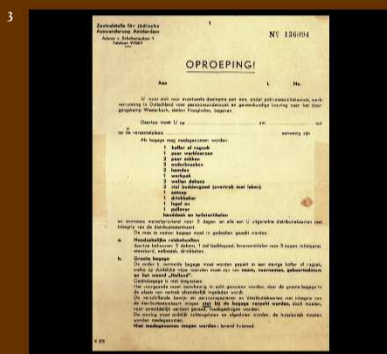
„Három órakor... csöngettek az ajtónál, én nem hallottam, mert épp kint lustálkodtam egy hintaszékben a napsütötte verandán és olvastam. Nem sokkal utána megjelent a konyhaajtóban Margot, feldúlt arccal. 'Egy behívó jött apának az SS-től', suttogta... Szörnyen megijedtem, egy behívó, mindenki tudja, hogy mit jelent, már magam elé képzeltem a koncentrációs táborokat és magánzárkákat.”

Három héttel Anne születésnapja után, 1942. július 5-én, egy behívólevél érkezik Margot-nak, hogy jelentkezzen a hatóságoknál. El fogják küldeni „munkatáborba” Németországba. A behívó nem éri teljes meglepetésként Anne szüleit: Otto Frank már 1942 eleje óta előkészületeket tett arra, hogy családjával együtt elrejtőzzön a „Hátsó traktusban”, amely a Prinsengrachton lévő irodaházának a része. Csak legközelebbi munkatársai tudnak tervéről. Azt a döntést hozzák, hogy azonnal el kell rejtőzniük.

Igazolványkép Annéről, 1942. május. Feltehetően ez az utolsó fénykép, amely készült róla.

A passport photo of Anne, May 1942. Probably the last photo that was taken of her.

A behívólevél, egy listával azokról a tárgyaktól, amelyeket a deportáltaknak magukkal kell vinniük.

A call-up notice, with a list of the items the deportees must take with them.

A Frank család eldönti, hogy már másnap elrejtőznek. Miep Gies és más segítők még aznap este segítenek átvenni annyi holmit amennyit csak lehetséges a rejtőhelyre.

The Frank family decide to go into hiding the very next day. Miep Gies and other helpers come by that same evening to bring as many items as possible to the hiding place.

“I was stunned. A call-up...”

ANNE FRANK

“At three o’ clock... the doorbell rang. I didn’t hear it, since I was out on the balcony, lazily reading in the sun. A little while later Margot appeared in the kitchen doorway looking very agitated. ‘Father has received a call-up notice from the SS’, she whispered... I was stunned. A call-up: everyone knows what that means. Visions of concentration camps and lonely cells raced through my head.”

Three weeks after Anne’s birthday, on 5 July 1942, a call-up notice arrives for Margot to report to the authorities. She is to be sent to a ‘labour camp’ in Germany. The call-up does not come as a complete surprise to Anne’s parents: since early 1942 Otto Frank has already been making preparations to go into hiding in the ‘Secret Annex’, a part of his offices on the Prinsengracht. Only his most trusted employees know of these plans. The decision is made to go into hiding immediately.

Az épület a Prinsengracht-on. A rejtekhely a hátsó részben van.

The building on the Prinsengracht. The hiding place, the 'Secret Annex', is at the rear.

„A Hátsó traktus eszményi rejtekhely...”

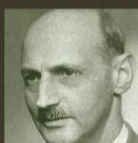
ANNE FRANK

„A Hátsó traktus eszményi rejtekhely, nyirkos ugyan, és a falai egy kissé megdőltek, de talán egész Amszterdamban, sőt egész Hollandiában nincs sehol ilyen kényelmesen berendezett búvóhely.”

A rejtekhely Otto Frank irodasépületének egy üres része. Később a van Pels család és Fritz Pfeffer is csatlakozik Frankékhoz. Az elkövetkező két évben ez a nyolc ember a Hátsó traktusban marad, elzárva a külvilágtól. Ez az időtartam tele van félelemmel és feszültséggel, de vitákkal vagy fojtogató unalommal is. Otto Frank négy megbízható alkalmazottja látja el a nyolc rejtőzködő embert étellel, ruhával és könyvekkel.

2

A Hátsó traktus lakói

Otto Frank

Margot Frank

Hermann van Pels

Peter van Pels

The Secret Annex inhabitants

Edith Frank

Anne Frank

Auguste van Pels

Fritz Pfeffer

“...an ideal place to hide in.”

ANNE FRANK

“The Annex is an ideal place to hide in. It may be damp and lopsided, but there’s probably not a more comfortable hiding place in all of Amsterdam. No, in all of Holland.”

The hiding place is in an empty part of Otto Frank’s offices. Later, the Van Pels family and Fritz Pfeffer join the Franks there. For the next two years these eight people remain in the Secret Annex, cut off from the outside world. It is a time full of fear and tension, but also of arguments or stifling boredom. Four of Otto Frank’s trusted employees keep the eight people in hiding supplied with food, clothes and books.

3

A segítők

Miep Gies

Johannes Kleiman

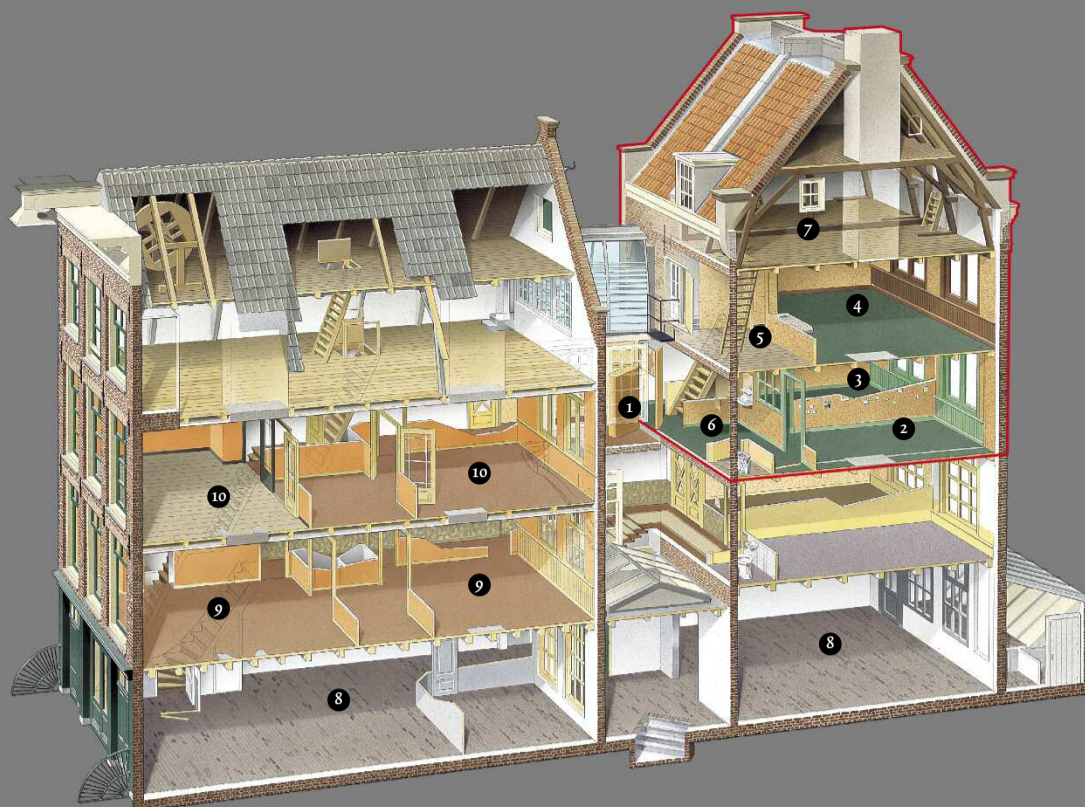
The helpers

Victor Kugler

Bep Voskuijl

A Prinsengracht 263. alatti irodaépület. A titkos rejtékhely a pirossal jelölt Hátsó traktusban van.

The building at Prinsengracht 263 (in 2000). At the rear, shown here shaded in red, is the hiding place in the Secret Annexe.

„... nagyon félek attól, hogy fölfedeznek és utána agyonlőnek minket.”

ANNE FRANK

„Elmondhatatlanul nyomaszt, hogy soha nem hagyhatjuk el a házat, és nagyon félek attól, hogy fölfedeznek és utána agyonlőnek minket.”

Nappal, amíg az épületben emberek dolgoznak, a rejtőzködőknek csendeseknek kell lenniük. A raktárház alkalmazottai nem tudják, hogy az épületben bujkálnak. Mivel a mosdó lefolyócsöve a raktárház fala mellett fut, a WC-t csak ritkán szabad lehúzni. Hogy a szomszédok ne lássanak be, az ablakok takarókkal vannak elcsőtétítve. Elfördíthető könyvszekrény takarja el a Hátsó traktushoz vezető ajtót. A hosszú, néma nappalokat Anne tanulással, közös játékokkal és naplórírással tölti.

A HÁTSÓ TRAKTUS

- 1 A könyvszekrény
- 2 Anne és Fritz Pfeffer szobája
- 3 Otto, Edith és Margot szobája
- 4 Hermann és Auguste van Pels szobája, ami étkezőként is szolgált.
- 5 Peter van Pels szobája
- 6 A fürdőszoba
- 7 A pultlástér

THE SECRET ANNEXE

- 1 Bookcase
- 2 Anne and Fritz Pfeffer's room.
- 3 Otto, Edith and Margot's room.
- 4 Hermann and Auguste van Pels's room, also used as dining room.
- 5 Peter van Pels's room.
- 6 Bathroom and toilet.
- 7 Storage attic.

AZ IRODAHELYSÉGEK

- 8 Az áruraktár
- 9 A segítők irodája
- 10 Irodai raktárhelyiség

THE BUSINESS PREMISES

- 8 Warehouse.
- 9 Office where the helpers work.
- 10 Office storeroom.

Elfördíthető könyvszekrény takarja el a Hátsó traktus ajtaját.

A hinged bookcase conceals the entrance to the Secret Annexe.

Anne és Fritz Pfeffer szobája. A szoba falára Anne képeket ragasztott. Évekkel ezelőtt egy film forgatásához ideiglenesen visszaállították a szoba eredeti berendezését.

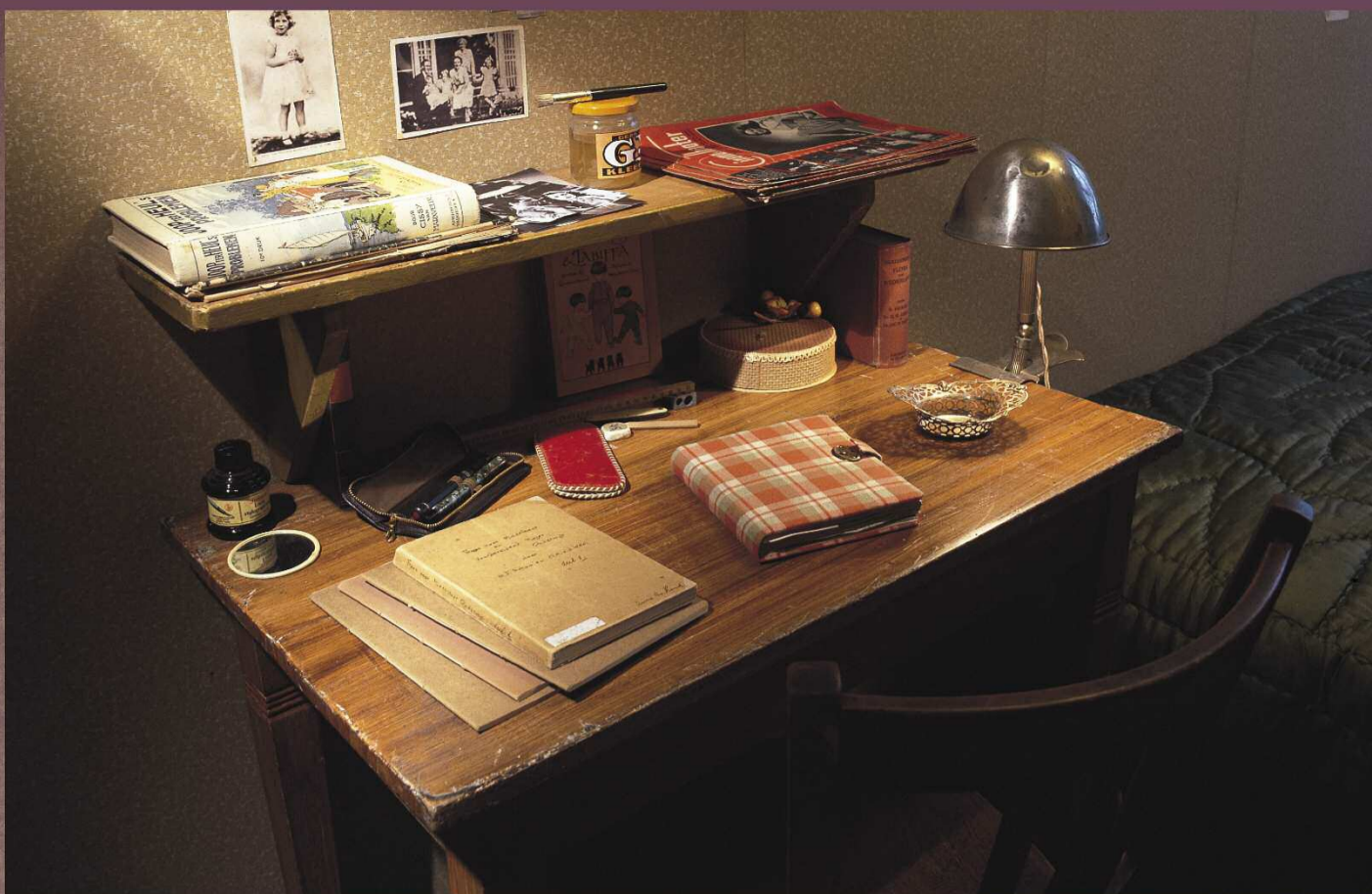
Anne and Fritz Pfeffer's room. Anne has decorated the walls with photos. Some years ago, for the making of a film, the Secret Annexe was temporarily fitted out as it must have looked while the people were in hiding.

“...I’m terrified our hiding place will be discovered and that we’ll be shot.”

ANNE FRANK

“Not being able to go outside upsets me more than I can say, and I’m terrified our hiding place will be discovered and that we’ll be shot.”

During the day, while people are at work in the building, the Secret Annexe inhabitants have to remain very quiet. The warehouse employees have no idea they are there. Because the waste pipe from the toilet runs alongside the warehouse, it must be flushed as infrequently as possible. All the windows are blacked out with blankets so that the neighbours cannot see in, and the door which leads to the Secret Annexe is hidden behind a hinged bookcase. During these long, silent hours Anne reads her schoolbooks, plays games with the others and writes in her diary.

1 Anne majdnem minden nap leírja gondolatait, érzéseit, és élményeit. Naplója néhány hónap elteltével már be is telik, ezért a Bep-től kapott jegyzetfüzetekbe ír.

„... vonulnak mindnyájan a halálba vezető úton.”

ANNE FRANK

„És nem kímélnék senkit, öregembereket, gyerekeket, csecsemőket, állapotos nőket, betegeket sem, vonulnak mindnyájan a halálba vezető úton.”

A zsidók üldöztetéséről a rejtőzködők is kapnak híreket. Mindenki gondterhelt és tehetetlennek érzi magát. A rádióból hallanak az elgázosításokról. Anne számára néha szinte elviselhetetlen a feszültség. Gyakran lázadzik és undok a többiekkel. Hangulata sokszor levert. Úgy érzi, sok mindenről nem beszélhet a többiekkel. A naplója a legjobb barátja.

2 Az amszterdami zsidók deportálása 1943 nyarán. Anne megtudja, hogy barátjait és osztálytársait letartóztatják. A segítők kezdetben szállítanak híreket a külvilágból a Fátásó traktus lakóinak, később a híradások megszűnnek.

The deportation of Amsterdam Jews, summer 1943. Anne gets to hear that friends and classmates have been arrested. At first the helpers still pass on news of what is happening in the outside world, but later they stop.

“...all are marched to their death”

ANNE FRANK

“It's impossible to escape their clutches unless you go into hiding. No one is spared. The sick, the elderly, children, babies and pregnant women – all are marched to their death.”

The Secret Annexe inhabitants receive news from the outside world that Jews are being hunted down. On the radio they hear about gassings. They feel anxious and powerless. Anne sometimes finds the pressure unbearable. She is often rebellious and rude to the others, and frequently gloomy and depressed. There are many things which she feels she cannot talk about properly with the others. Her diary is her best friend.

3 A segítők igyekeznek tartani a lelket a rejtőzködőkben. Élelmet, könyveket, újságokat és magazinokat hoznak. Anne kedvence a „Mozsi és Színház” magazin.

The helpers try to keep up the spirits of the Secret Annexe inhabitants. They bring them food, books, newspapers and magazines. Anne especially likes the magazine 'Cinema and Theatre'.

4 Otto, Edith és Margot szobája. Anne általában itt tartózkodik, mivel Fritz Pfeffer foglalja el a kis szobát.

Otto, Edith and Margot's room. Anne usually spends her days in this room, because the small room is occupied by Fritz Pfeffer.

1 Anne különböző lapokon kezdi újraírni a naplóját.

Anne begins to re-write her diary on loose sheets of paper.

„... lesz-e valamikor újságíró vagy író belőlem.”

ANNE FRANK

„... lesz-e valamikor újságíró vagy író belőlem. Nagyon remélem, hogy igen, mert írásban mindent meg tudok örökíteni, a gondolataimat, az eszményeimet és a képzeletemet.”

Anne felfedezi a tehetséget és a szeretetet az írás iránt. 1944. március 28-án meghallja a londoni rádióadás közleményét arról, hogy a Holland kormány gyűjteni fogja az emberek naplóit a háború után. Elhatározza, hogy újraírja a naplóját annak reményében, hogy hátha egy nap kiadják könyvként. Még egy címet is kigondolt: „A Hátsó traktus”.

A szövetségesek normandiai partraszállása és előrenyomulása a felszabadulás növekvő reményével tölti el a rejtőzködőket.

2 Anne elbeszéléseket is ír, és néha felolvassa őket a többieknek.

Anne also writes short stories, and sometimes reads them to the others.

3 Anne úgy érzi, beleszeretett Peter van Pels-be.

Anne falls in love with Peter van Pels.

4 Anne és Peter órákat töltenek együtt Peter szobájában.

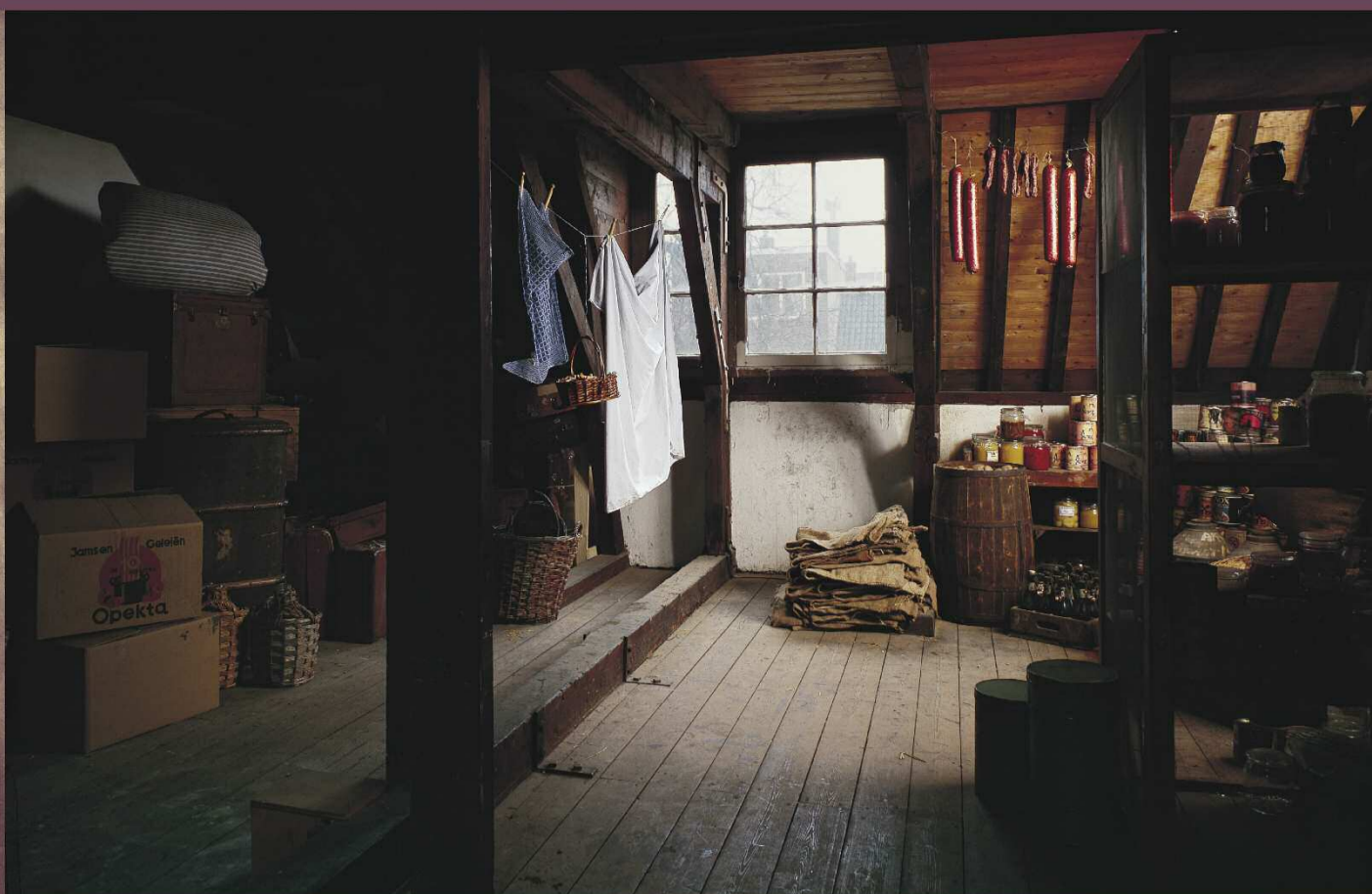
Anne and Peter spend hours together in Peter's room.

“...will I ever become a journalist or a writer?”

ANNE FRANK

“...will I ever become a journalist or a writer? I hope so, oh, I hope so very much, because writing allows me to record everything, all my thoughts, ideals and fantasies.”

Anne has discovered a talent and a love for writing. On 28 March 1944 she hears in a radio broadcast from London that the Dutch government will be collecting people's diaries after the war. She decides to re-write her diary in the hope that it may one day be published as a book. She has even thought of a title: 'The Secret Annex'. Hopes of liberation are raised in the Secret Annex by the news that the Allies have landed in Normandy and are advancing.

1

Anne sok időt tölt egyedül a padlás térben. Igyekszik megbékélni saját érzelmeivel és a világ történéseivel.

Anne often spends time alone in the attic, struggling to come to terms with her own feelings and events in the world around her.

„... hallom a felénk
közeledő, egyre
mennydörgőbb vihart...”

ANNE FRANK

„Korunkban az a legnehezebb, hogy az eszmények, álmok és szép jövőképek már fel sem ötlenek, vagy ha mégis, elsöpri és elpusztítja őket a legkegyetlenebb valóság. Csoda már az is, hogy még nem adtam fel legszebb reményeim, talán azért, mert olyan abszurdnak és megvalósíthatatlannak tetszenek. Én mindenkivel dacolva kitartok mellettük, mert még mindig hiszek az emberek lelki jóságában. Lehetetlenségnek tűnik fel, hogy az ember a halálra, a nyomorúságra és a káoszra alapozza az életét. Látom magam előtt, ahogy a világ egyre kietlenebb sivataggá változik, hallom a felénk közeledő, egyre mennydörgőbb vihart, amely majd minket is megöl, és együtt szenvedek az emberek millióival, mégis, ha felnézek az égre, arra gondolok, hogy egyszer még minden jóra fordul, a kegyetlenségnek vége szakad, és a világra ismét egy békés és nyugalmas kor köszönt. Addig hű maradok eszmémhez, hátha a jövőben mégis valóra válnak.”

Anne 1944. augusztus 1-én ír utoljára a naplójába. Három nappal később, 1944. augusztus 4-én bekövetkezik, amitől a Hátsó traktus lakói rettegetek.

“...I hear the
approaching
thunder...”

ANNE FRANK

“It’s difficult in times like these: ideals, dreams and cherished hopes rise within us, only to be crushed by grim reality. It’s a wonder I haven’t abandoned all my ideals, they seem so absurd and impractical. Yet I cling to them because I still believe, in spite of everything, that people are truly good at heart. It’s utterly impossible for me to build my life on a foundation of chaos, suffering and death. I see the world being slowly transformed into a wilderness, I hear the approaching thunder that, one day, will destroy us too, I feel the suffering of millions. And yet, when I look up at the sky, I somehow feel that everything will change for the better, that this cruelty too will end, that peace and tranquility will return once more. In the meantime, I must hold on to my ideals. Perhaps the day will come when I’ll be able to realise them!”

On 1 August 1944 Anne writes the final entry in her diary. Three days later, on 4 August 1944, the moment that everyone in the Secret Annexe has been dreading arrives.

AZ ÁRULÁS

1944. augusztus 4-én, pénteken, egy autó áll meg a prinsengrachti épület előtt. Fegyveres férfiak hatolnak be a raktárházba. Valaki bejelentést tett a rendőrségen, hogy a házban zsidók bujkálnak.

A parancsnok egy osztrák náci, Karl Josef Silberbauer. A többiek holland rendőrök. A rejtékhely lakóit váratlanul éri a rajtaütés. Épp annyi időt kapnak, hogy összepakolják a legszükségesebbeket. Silberbauer felragad egy aktatáskát, és a földre rázza a tartalmát, hogy beletehesse az elkobzott pénzt és ékszereket. Anne naplójeljegyzései is a földre esnek. Anne-t és a többieket a helyi börtönbe viszik.

Néhány órával később Miep Gies és Bep Voskuijl rátalál Anne jegyzeteire a Hátsó traktusban. Magukkal viszik a jegyzeteket, és Miep az íróasztala fiókjába zárja őket.

1

Karl Josef Silberbauer, az SS tiszti, aki a rajtaütést vezette. 19 évvel később, 1963-ban bukkannak a nyomára. Bécsben dolgozik rendőrként. Felfüggesztik állásából, majd visszahelyezik, miután nyilatkozatban közli, nem tudja kik voltak a feljelentők. A mai napig nem tisztázott kik árulták el a rejtékhely lakóit.

Karl Josef Silberbauer, the SS officer who led the arrest. Nineteen years later, in 1963, he is tracked down in Vienna, where he is working as a police officer. He is suspended, but later reinstated after making a statement that he does not know who the informant was. To this day it remains unclear who betrayed the Secret Annex inhabitants.

THE BETRAYAL

On Friday 4 August 1944, a car pulls up in front of the building on the Prinsengracht. A group of armed men step out and enter the warehouse. Someone has called the police to say there are Jews here.

Karl Josef Silberbauer, an Austrian Nazi, is in command. The others are Dutch police officers. The Secret Annex inhabitants are taken completely by surprise. They are given just enough time to pack their bags. Silberbauer grabs a briefcase and shakes out the contents so he can use it to take away money and jewellery. Anne's diary papers fall out onto the floor. Then Anne and the others are taken away to the local prison.

A few hours later Miep Gies and Bep Voskuijl return to the Secret Annex, where they find Anne's diaries. They take them away with them, and Miep locks them in her desk drawer.

2

Anne és a többiek először a Gestapo főhadiszállására kerülnek. Négy nappal később vonattal a Drenthe tartománybeli Westerbork tranzitábróra viszik őket.

Anne and the others are first brought to Gestapo headquarters. Four days later they are taken by train to the transit camp at Westerbork in the Dutch province of Drenthe.

1 Majdnem minden Hollandiában elfogott zsidó először a westerborki tranzitárborba került.

Nearly all of the Jews captured in the Netherlands are first taken to the Westerbork transit camp.

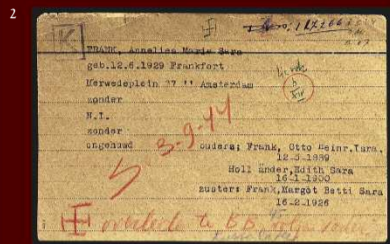
„... tudtuk, mi történik...”

OTTO FRANK

„Ismét együtt voltunk, és kaptunk egy kevés élelmet az útra. A szívünkben persze tudtuk, lehet, hogy nem maradunk Westerborkban végig. Elvégre hallottunk a lengyelországi deportálásokról. Azt is tudtuk, mi történik Auschwitzban, Treblinkában vagy Majdanekben. De hát az oroszok már mélyen benyomultak Lengyelországba. A háború már olyan régóta folyt, hogy bíztunk egy kicsit a szerencsénkben. Ahogy Westerbork felé tartottunk, reméltük, hogy kitart a szerencsénk.”

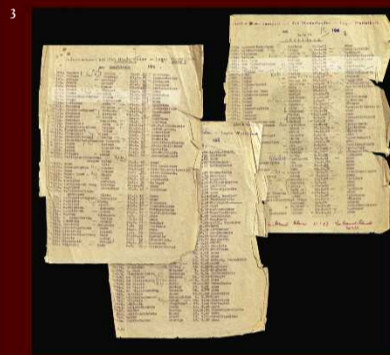
Több ezer embert tartanak fogva Westerborkban. A foglyok speciális büntető körletekbe kerülnek, mivel nem önként jelentkeztek a deportálásra. Az örök különösen kegyetlenül bánnak velük, kényszermunkát kell végezniük. Zsidókkal megrakott vonatok indulnak rendszeresen keletre. Négy héttel a megérkezésük után, Anne és a Hátsó traktus többi lakója az utolsó westerborki transzportvonattal elindul Auschwitzba.

5 Az embereket tehervonatba zárják, körülbelül hetven embert zsúfolnak egy vagonba. A vonatút három napig tart, de a vagonokban nincs hely lefeküdni, alig van élelem és víz, és mindösszesen egy vödör szolgál a szükségletek elvégzésére.

2 Anne Frank westerborki nyilvántartási lapja.

Anne Frank's record card from Westerbork.

3 1944. szeptember 3-án indul az 1019 embert szállító vonat Auschwitzba. A transzport névlistája ma is megvan. Ezeken a lapokon szerepel Anne és a többiek neve.

The train leaves on 3 September 1944, with 1019 people on board. The lists of deportees still exist today. Anne's name, and those of the others from the Secret Annex, are on these pages.

4 Egy transzport elhagyja Westerborkot.

A transport departs from Westerbork.

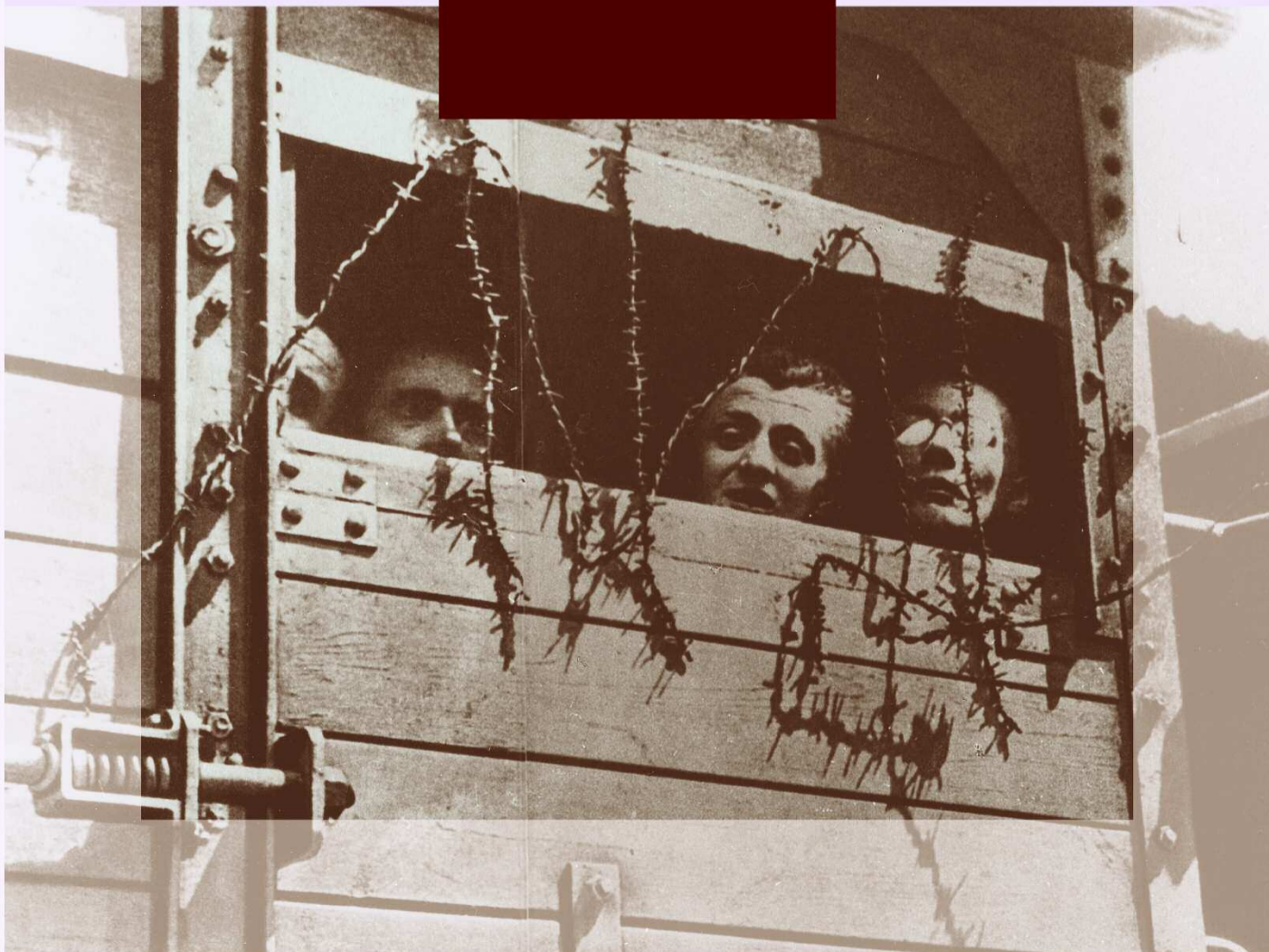
“...we knew what was happening”

OTTO FRANK

“We were together again, and had been given a little food for the journey. In our hearts, of course, we were already anticipating the possibility that we might not remain in Westerbork to the end. We knew about deportation to Poland, after all. And we also knew what was happening in Auschwitz, Treblinka and Maidanek. But then, were not the Russians already deep in Poland? The war was so far advanced that we could begin to place a little hope in luck. As we rode toward Westerbork we were hoping that our luck would hold.”

Thousands of people are being held in Westerbork. The Secret Annex inhabitants are put in special punishment blocks, because they had not voluntarily reported for deportation. They receive especially harsh treatment from their guards, and are forced to carry out hard labour. Trains crammed with Jewish people leave regularly for the East. After four weeks, Anne and the others from the Secret Annex are also taken away, on the last train to leave Westerbork for Auschwitz.

The deportees are locked into goods trains, with around 70 people crammed into each wagon. The journey lasts for three days, with no space to lie down, next to no food or drink, and just a single bucket for a toilet.

1 A nőket és férfiakat közvetlenül Auschwitz-Birkenau-ba érkezésük után különválasztják. Ezt követően a náciik kiválasztják azokat, akiket még aznap elgázósítanak és elhamvasztanak. A többieknek embertelen kényszermunkát kell végezniük.

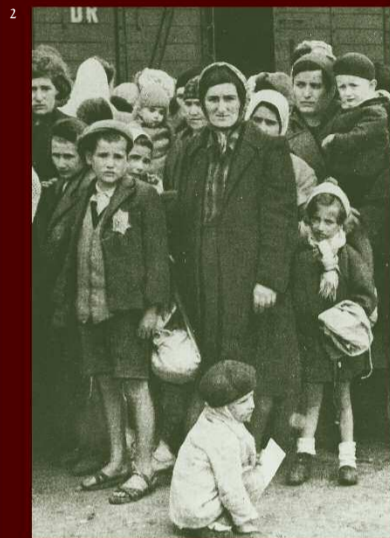
„Nem tudok többet beszélni...”

OTTO FRANK

„Nem tudok többet beszélni arról, hogy mit éreztem akkor, amikor a családom megérkezett az auschwitzi vasúti peronra és erőszakkal elválasztottak minket egymástól.”

A vonat szeptember 6-án éjjel érkezik meg Auschwitz-Birkenau-ba. A foglyoknak hátra kell hagyniuk a vonatban a csomagjaikat. A rámpán különválasztják a férfiakat és a nőket. Ez az utolsó alkalom, hogy Otto valaha is látja Edith-et, Margot-ot és Anne-t. Auschwitz-Birkenau egyike azon megsemmisítő táboroknak, amelyeket kifejezetten emberek meggyilkolására építettek. Az időseket, betegeket és a tizenöt éven aluli gyerekeket még aznap elgázósítják. Ez a sors nehezedik az Anne-val egy vonaton utazó emberek felére is. A többiek, köztük a Hátsó traktus lakói, túléltek ezt a szelekciót; őket kényszermunkatáborba viszik. A Vörös Hadsereg közeledtével a náciik megkezdik Auschwitz kiürítését. Anne-t és Margot-ot két hónappal megérkezésük után továbbviszik a bergén-belsen-i koncentrációs táborba.

4 Azoknak a raboknak, akiket nem öltek meg azonnal, számot tetováltak a karjukba. A fejüket leborotválták és tábort ruhát kaptak.

2 Elgázósításra kiválasztott magyar zsidók az auschwitzi-birkenau-i rámpán.

Hungarian Jews, selected for the gas chambers, on the platform at Auschwitz.

3 Mérgező gázt (Zyklon-B) tartalmazó hengerek. Ezeket használták a gázkamrákban.

Poison gas cylinders (Zyklon-B) that are used in the gas chambers.

Men and women are separated directly on their arrival at Auschwitz-Birkenau. After that the Nazis select those who are to be gassed and cremated immediately. The rest must carry out inhuman forced labour..

“I can no longer talk about...”

OTTO FRANK

“I can no longer talk about how I felt when my family arrived on the train platform in Auschwitz and we were forcibly separated from each other.”

On the night of 6 September the train arrives at Auschwitz-Birkenau. The prisoners have to leave their belongings behind in the train. On the platform, the men and women are separated. This is the last time that Otto will ever see Edith, Margot and Anne. Auschwitz-Birkenau is one of the extermination camps which have been specially constructed for the purpose of killing human beings. The old, the sick and children under 15 are gassed immediately on arrival, a fate which befalls more than half the people on Anne's train. The rest, the Secret Annex inhabitants among them, survive this selection and are taken to a labour camp. With the Red Army advancing, the Nazis are beginning to evacuate Auschwitz. After two months Anne and Margot are moved to the Bergen-Belsen concentration camp.

The prisoners who are not killed immediately have a number tattooed on their arm. Their heads are shaved and they are given camp uniforms.

1 Az éhség, a hideg és a betegség sok életet követelnek a túlszűfolt bergén-belsen-i koncentrációs táborban.

Starvation, cold and disease claim many lives in the overcrowded Bergen-Belsen concentration camp.

„Ő már nem ugyanaz az Anne volt.”

HANNAH GOSLAR

„Ő már nem ugyanaz az Anne volt. Egy összetört lány... Szörnyű volt. Azonnal sírni kezdett, és azt mondta nekem: 'Nincsenek többé szüleim.' Mindig arra gondolok, hogy ha Anne tudott volna arról, hogy az apja még életben van, talán megtalálta volna az erőt ahhoz, hogy túlélje...”

Bergen-Belsen-ben Anne találkozik iskolatársnőjével, Hannah Goslarral, akit a tábor egy másik részében tartanak fogva. Kettejükét szögesdrót- és szalmakerítés választja el, ezért nem láthatják többé egymást. Anne elmondja Hannah-nak, hogy Margot és ő éheznek és nincs meleg ruhájuk. Hannah-nak sikerül átdobnia a kerítésen egy csomagot némi ruhával és élelemmel. Margot-nak és Anne-nek azonban semmi ereje sem marad. Mindketten tifuszt kapnak, és 1945 februárjában néhány nappal egymás után meghalnak.

1945 április 15-én Bergen-Belsent-t felszabadítja a Brit hadsereg.

2 Westerbork és Auschwitz-Birkenau után, Anne és Margot elérik újjuk utolsó állomását, Bergen-Belsen-t.

After Westerbork and Auschwitz-Birkenau, Anne and Margot reach their final destination: Bergen-Belsen.

“She wasn’t the same Anne.”

HANNAH GOSLAR

“She wasn’t the same Anne. She was a broken girl... it was terrible. She immediately began to cry, and she told me: ‘I don’t have parents anymore.’ I always think that if Anne had known that her father was still alive, she might have found the strength to survive...”

In Bergen-Belsen Anne meets her schoolfriend Hannah Goslar, who is being held in another part of the camp. Then they become separated by a fence of barbed wire and straw and can no longer see each other. Anne tells Hannah that she and Margot are starving and have no warm clothes. Hannah manages to throw a package with some clothes and a little food over the fence. But Margot and Anne have no strength left. They both contract typhus, and in February 1945, within a few days of each other, they die.

On 15 April 1945 Bergen-Belsen is liberated by the British army.

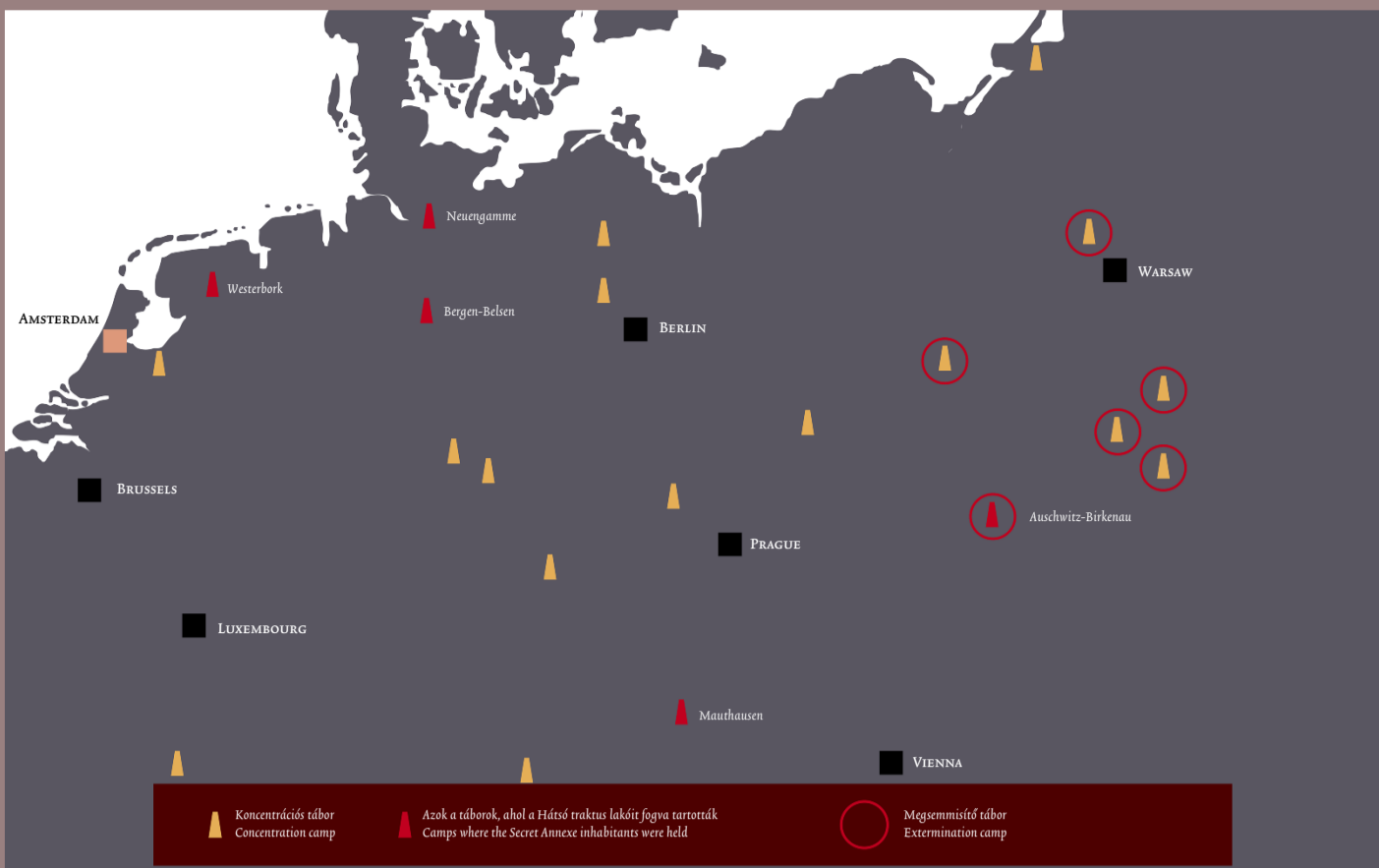
3 A tábor felszabadító brit katonákat mélyen megrázza az, amit találnak. Holttestek hevernek mindenfelé. A volt táborőröket kényszerítik a testek eltemetésére.

The British soldiers who liberate the camp are deeply shaken by what they find. There are corpses lying everywhere. They force the former camp guards to bury the bodies.

4 Egy női barakk, röviddel Bergen-Belsen felszabadítása után.

A women's barracks shortly after the liberation of Bergen-Belsen.

1

A térkép a jelentősebb koncentrációs- és megsemmisítő táborokat mutatja.

„...minden reményem.”

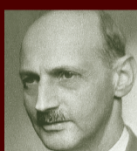
OTTO FRANK

„A gyerekekben van minden reményem. Abba a hitbe kapaszkodom, hogy életben vannak, és újra együtt leszünk. Csak a gyerekek, csak a gyerekek számítanak.”

Otto Frank kétségbeesett levelet ír Bázélben élő édesanyjának a felszabadulás után. Otto csupán a szerencsének köszönhetően éli túl Auschwitz-ot. Egyike azon keveseknek, akiket a szovjet katonák még életben találnak. Amint egy kis erőre kap, megkezdí útját vissza Amszterdami. Az utazás négy hónapba telik, hiszen Európa nagy részén még mindig tombol a háború. Útközben megtudja, hogy felesége, Edith meghalt. A gyermekei sorsáról azonban semmit sem tud, abba a reménybe kapaszkodik, hogy ők még életben vannak.

2

Otto Frank az egyetlen személy a Hátsó traktusból, aki túléli a háborút. A Vörös Hadsereg szabadítja fel Auschwitz-ban 1945. január 27-én.

Otto Frank is the only person from the Secret Annexe to survive. He is liberated from Auschwitz by the Red army on 27 January 1945.

Edith Frank végleggyengülésben hal meg Auschwitzban 1945. január 6-án.

Edith Frank dies of exhaustion in Auschwitz on 6 January 1945.

Margot Frank tifusban vesztí életét, Bergen-Belsen-ben, 1945. februárjában.

Margot Frank dies of typhus in Bergen-Belsen in February 1945.

Anne Frank szintén tifusban hal meg Bergen-Belsen-ben, pár nappal Margot után.

Anne Frank dies of typhus in Bergen-Belsen a few days after Margot.

Hermann van Pels gázkamrában hal meg, nem sokkal Auschwitz-Birkenau-ba érkezése után, 1944. októberében vagy novemberében.

Hermann van Pels is gassed shortly after his arrival in Auschwitz-Birkenau in October or November 1944.

Auguste van Pels a theresienstadti koncentrációs tábor felé tartó úton vesztí életét 1945. áprilisában vagy májusában.

Auguste van Pels dies in April or May 1945 on the way to Theresienstadt concentration camp.

Peter van Pels a mauthausen-i koncentrációs táborban hal meg, 1945. május 5-én.

Peter van Pels dies on 5 May 1945 in Mauthausen concentration camp.

Fritz Pfeffer a neuengamme-i koncentrációs táborban hal meg, 1944. december 20-án.

Fritz Pfeffer dies on 20 December 1944 in Neuengamme concentration camp.

A map showing some of the main concentration and extermination camps.

“My entire hope...”

OTTO FRANK

“My entire hope lies with the children. I cling to the belief that they are alive and that we’ll be together again. Only the children, the children count.”

Otto Frank writes this in near-despair to his mother in Basle after the liberation. Otto has survived Auschwitz by sheer chance. He is one of the few who are found alive by the soviet soldiers. Once he has regained a little strength he begins the journey back to Amsterdam. The journey takes four months, because war is still raging in most parts of Europe, and during this time he hears that his wife Edith is dead. However, he knows nothing of his children’s fate, and he clings to the hope that they are still alive.

1 Otto Frank megmutatja a koncentrációs tábori számot, amit a karjába tetováltak.

Otto Frank shows the concentration camp number tattooed on his arm.

„...gyermekeim haláláról.”

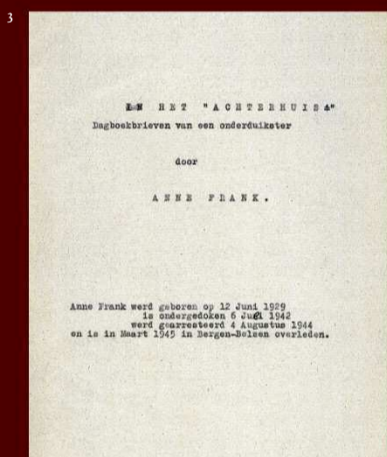
OTTO FRANK
 „Kis csoportok egyre csak tértek vissza a különböző koncentrációs táborokból, és újra meg újra próbáltam többet megtudni Margot-ról és Anne-ről. Találtam egy testvérpárt, akik együtt voltak Margot-tal és Anne-val Bergen-Belsen-ben, ők számoltak be nekem a gyermekeim végső szenvedéséről és haláláról.”

Otto megtört ember. Miep Gies, aki Anne naplóját biztonságban tartotta az egész idő alatt, most átnyújtja azt Otto-nak, mondván: „Ez a lányod hagyatéka.”

Megrendültségében Otto eleinte nem bírja rávenni magát a napló elolvasására. Am később, amint mégis elkezd olvasni, nem tudja abbahagyni. „Egy teljesen más Anne jelent meg előttem, mint a lányom, akit elvesztettem. Ilyen mély gondolatok és érzelmek... Elképzelésem sem volt.”

At first Otto is so overcome by grief that he cannot bring himself to read the diary. But later, when he does begin to read it, he cannot stop. “A completely different Anne from the daughter I had lost appeared. Such deep thoughts and feelings... I had no idea...”

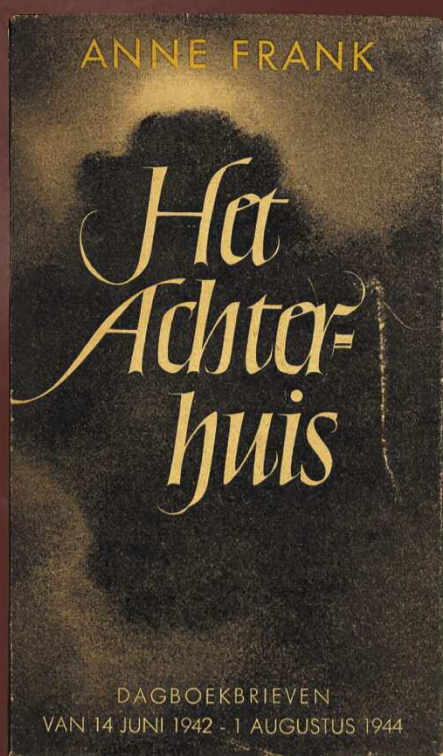
Legépezi a napló egy részét és megengedi a családjának és pár barátjának, hogy elolvassák. Ők azt mondják, hogy közzé kell tennie.

He types out part of the diary and lets his family and a few friends read it. They say that he must have it published.

“...deaths of my children”

OTTO FRANK
 “Small groups kept returning from the various concentration camps, and over and over I tried to find out about Margot and Anne. I found two sisters who had been with Margot and Anne in Bergen-Belsen, and they told me about the final suffering and death of my children.”

Otto is a broken man. Miep Gies, who has kept Anne's diary safe all this time, now hands it to Otto, saying: “This is your daughter's legacy.”

„... híres íróvá válni.”

ANNE FRANK

„... leghőbb vágyam újságíróvá, később pedig híres íróvá válni ...A háború után szeretnék kiadni egy könyvet A hátsó traktus címmel.”

1947 júniusában, két évvel a háború befejezése után, megjelenik Anne Frank naplója az Anne által elképzelt „A Hátsó traktus” címmel.

Az első kiadás pillanatok alatt elkel, hamarosan újra kell nyomni a naplót. Külföldi kiadók is érdeklődnek a napló iránt.

1955-ben színpadra viszik Anne naplóját, az előadásnak óriási a sikere. A napló alapján készült egész estés film is teltházzal megy mindenütt a világon.

A naplót 60 nyelvre fordították le, és hozzávetőleg 30 millió példányt adtak el belőle. Anne Frankról utcákat és iskolákat neveztek el.

Milliók olvassák a naplót, és sokan kíváncsiak a hátra, ahol Anne a feljegyzéseit írta.

Two years after the war, in June 1947, Anne Frank's diary is published under the title she had thought of herself: The Secret Annex.

The first edition sells out quickly and is soon reprinted. Publishers from other countries also begin to show an interest in the diary.

In 1955 the diary is adapted into a stage play, which is a phenomenal success. The film version which is later made is also seen in packed houses around the world.

The diary is translated into over 60 languages, some 30 million copies are sold, and schools and streets are named in honour of Anne Frank.

Millions of people read the diary, and many of them want to see with their own eyes the place where Anne wrote it.

“...and later on, a famous writer”

ANNE FRANK

“...my greatest wish is to be a journalist, and later on, a famous writer. In any case, after the war I'd like to publish a book called The Secret Annexe.”

Anne Frank sokak számára a holokauszt és a hat millió módszeresen meggyilkolt emberi lény jelképe.

„A napló elénk tárja a Holocaust óriási tragédiáját, emberi életek és tehetségek elpusztítását, és rámutat, mekkora árat kellett fizetni azért, mert szabad népek haboztak időben cselekedni az elnyomó, totalitárius mozgalmak ellen.”

Yehuda Lev

For many, Anne Frank has become a symbol of the Holocaust: the systematic murder of six million human beings.

“The diary demonstrates the immense tragedy of the Holocaust, the waste of human lives and talent, and the price that was paid because free people did not act in time to suppress totalitarian movements.”

Yehuda Lev

Otto Frank 1960-ban nem sokkal az Anne Frank Ház megnyitását megelőzően.

Otto azonban nem elégszik meg a Hátsó traktus megnyitásával a látogatók előtt. Oktatási célokat szolgáló alapítványt a világ minden tájáról vonzza a fiatalokat. Otto Frankot 1980-ban, 90 évesen éri a halál.

© Arnold Newman

Otto Frank in 1960, just before the opening of the Anne Frank House. Otto wants to do more than just open the Secret Annexe to the public. He sets up an educational foundation which brings together young people from all over the world.

Otto Frank dies in 1980, aged 91.

© Arnold Newman

Az Anne Frank Ház

Az Anne Frank Ház elkötelezett Anne Frank emlékének tisztelete mellett, és hogy növelje a tudatosságot a náci időszakról és a holokausztról.

Anne Frank története és az életét és halálát övező események, még mindig sokra taníthatnak minket napjainkban. Az Anne Frank Ház célja, hogy felhívja a figyelmet arra, hogyan tegyünk az előítéletek és diszkrimináció ellen, hogyan őrizzük meg a szabadságot, hogyan tarsuk fenn az emberi jogokat, és hogyan munkálkodjunk egy befogadó és demokratikus társadalomért. Tevékenységein keresztül az Anne Frank Ház arra törekszik, hogy a világ minden táján élő fiatalokat, ezen eszmények aktív vállalására ösztönözze.

A kiállítás létrehozói

RENDEZŐK

Menno Metselaar, Anne Frank House

Ruud van der Rol

DESIGN ÉS KIVITELEZÉS

Joost Luk, Gouda

Joséphine de Man, Anne Frank House, Amsterdam

GRAFIKAI TERVEZÉS

Joost Luk, Gouda

FORDÍTÁS

Schmied Júlia

KORREKTÚRA

Hédi Fanni

NYOMDAI MUNKA

Expo Display Service, Apeldoorn

© Anne Frank Stichting, Amsterdam, 2003

© Anne Frank Fonds, Bazel, Anne Frank összes írott szövegére vonatkozóan.

Az Anne Frank naplójából származó idézeteket Bernáth István fordítása alapján közöljük.

Minden jog fenntartva. A kiadványt tilos másolni, anyagait számítógépes adatbázisban tárolni vagy bármilyen formában (elektronikus eszközök, fénymásolás, felvétel, egyéb) publikálni az Anne Frank Ház előzetes írásos engedélye nélkül. Kérjük, forduljon az Anne Frank Házhoz, amennyiben a kiállítás anyagából bármely szöveget vagy képet más antológiában, válogatásban vagy gyűjteményben szándékozik felhasználni.

The Anne Frank House

The Anne Frank House is dedicated to honouring the memory of Anne Frank and raising awareness of the Nazi era and the Holocaust.

The story of Anne Frank, and the events surrounding her life and death, still have much to teach us today. The Anne Frank House aims to show how they call upon each one of us to counter prejudice and discrimination, preserve freedom, uphold human rights and work for an inclusive and democratic society. Through its activities, the Anne Frank House seeks to inspire people all over the world to actively commit themselves to these ideals.

Credits

COMPOSITION

Menno Metselaar, Anne Frank House

Ruud van der Rol

DESIGN AND PRODUCTION

Joost Luk, Gouda

Joséphine de Man, Anne Frank House, Amsterdam

GRAPHIC DESIGN

Joost Luk, Gouda

TRANSLATION

Laurence Ranson

CORRECTION

Matthias Kail

PRINTING

Expo Display Service, Apeldoorn

© Anne Frank Stichting, Amsterdam, 2003

© Anne Frank Fonds, Basle, for all texts by Anne Frank

The diary entries of Anne Frank translated by Susan Massotty.

All rights reserved. No part of this exhibition may be duplicated, stored in an electronic database, and/or published in any form or in any manner, be it electronic, by photocopying, recording, or by any other means, without the prior written permission of the Anne Frank House. For the use of one or more extracts from this exhibition in compilations, readers or other compiled works, please apply to the Anne Frank House.

Fényképek forrásai Photo credits

Ariodrome Luchtfotografie, Lelystad
Fotocollectie Anne Frank Stichting, Amsterdam
ANP-foto, Amsterdam
Archiv Ernst Klee, Frankfurt am Main
Archiv für Kunst und Geschichte Berlin
Bildarchiv Abraham Pisarek, Berlin
Bildarchiv Preußischer Kulturbesitz, Berlin
Allard Bovenberg, Amsterdam
Bundesarchiv, Koblenz
Dokumentations- und Kulturzentrum Deutscher Sinti und Roma, Heidelberg
Galerie Bilderwelt, Reinhard Schultz, Berlin
Imperial War Museum, London
Informaticentrum Nederlands Rode Kruis, collectieOorlogsarchief, Den Haag
Institut für Stadtgeschichte, Frankfurt am Main
Koninklijk Museum van het Leger en van Krijgsgeschiedenis, Brussel
Landesbildstelle, Berlin
Maria Austria Instituut, Amsterdam
Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie, Amsterdam
Arnold Newman, New York
Prentenkabinet der Rijksuniversiteit Leiden/Foto: Emmy Andriess
Eric van Rootselaar, Retranchement
Spaarnestad Fotoarchief, Haarlem
United States Holocaust Memorial Museum, Washington DC
Verzetmuseum Amsterdam
Yad Vashem, Jerusalem

A kiállítás néhány fényképének forrása ismeretlen. Amennyiben felismeri ezeket a fényképeket, kérjük forduljon az Anne Frank Házhoz.

Some photographs of unknown origin have been included in this exhibition. If you should recognise any of these photographs, please contact the Anne Frank House.